

Vlaams
Parlement

vergadering **C34**
zittingsjaar 2017-2018

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur,
Inburgering en Stedenbeleid

van 17 oktober 2017

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Yasmine Kherbache aan Liesbeth Homans, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over het rapport 'Diversiteitsambtenaar: het vertrouwen herstellen' van de Vlaamse Ombudsdienst – 2703 (2016-2017)	4
VRAAG OM UITLEG van Ward Kennes aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de verdere gevolgen die zullen worden gegeven aan de conclusies van het verslag over de toepassing van het decreet Deugdelijk Bestuur van 22 november 2013 – 176 (2017-2018)	9
VRAAG OM UITLEG van Ward Kennes aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de impact van de staking van een deel van de vakbonden van het overheidspersoneel op de werking van de Vlaamse overheidsdiensten – 205 (2017-2018)	
VRAAG OM UITLEG van Bert Maertens aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over maatregelen om de dienstverlening te verzekeren tijdens de staking van 10 oktober 2017 – 232 (2017-2018)	13
VRAAG OM UITLEG van Ward Kennes aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de werking en het beheer van het Agentschap Integratie en Inburgering – 200 (2017-2018)	18
VRAAG OM UITLEG van Marnic De Meulemeester aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de blockchaintechnologie bij lokale besturen – 2880 (2016-2017)	
VRAAG OM UITLEG van Bert Maertens aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de toepassing van blockchain bij de Vlaamse overheid – 16 (2017-2018)	28
VRAAG OM UITLEG van Katia Segers aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de cyberveiligheid van lokale besturen – 78 (2017-2018)	
VRAAG OM UITLEG van Bert Maertens aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de cyberbeveiliging van de gemeentelijke websites – 143 (2017-2018)	32

- VRAAG OM UITLEG van Kurt De Loor aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over het niet nemen van initiatieven in het kader van structurele onbestuurbaarheid van gemeenten
– 137 (2017-2018) 36
- VRAAG OM UITLEG van Kurt De Loor aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over agressie tegenover lokale mandatarissen
– 183 (2017-2018)
- VRAAG OM UITLEG van Bert Maertens aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over agressie tegenover lokale mandatarissen
– 189 (2017-2018) 40
- VRAAG OM UITLEG van Kurt De Loor aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over het kiesrecht van niet-Belgische kiezers voor de gemeenteraadsverkiezingen van 14 oktober 2018
– 211 (2017-2018) 42
- VRAAG OM UITLEG van Michel Doomst aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de oorzaken en de gevolgen van de vermindering van de investeringen door de lokale besturen
– 180 (2017-2018)
- VRAAG OM UITLEG van Mercedes Van Volcem aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over het investeringsritme van de lokale besturen
– 185 (2017-2018)
- VRAAG OM UITLEG van Nadia Sminate aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de daling van de investeringen door de lokale besturen
– 212 (2017-2018) 44

VRAAG OM UITLEG van Yasmine Kherbache aan Liesbeth Homans, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over het rapport 'Diversiteitsambtenaar: het vertrouwen herstellen' van de Vlaamse Ombudsdienst – 2703 (2016-2017)

Voorzitter: mevrouw Mercedes Van Volcem

De voorzitter: Mevrouw Kherbache heeft het woord.

Yasmine Kherbache (sp.a): Minister, in het voorjaar van 2017 was er beroering over de functie van de diversiteitsambtenaar, met als gevolg het betreurde ontslag van de toenmalige diversiteitsambtenaar. Naar aanleiding van die beroering heeft de Ombudsdienst een rapport opgesteld. In die beroering is er ook heel wat discussie gerezen over wat een diversiteitsambtenaar wel en niet mag doen. Wat is die functie? Wat is die rol? Hij of zij neemt een positie in die kennelijk – uit de feiten is dat ook gebleken – soms tot discussie leidt. In dit geval heeft dat zelfs tot ontslag geleid.

Minister, de Ombudsdienst heeft bij de opmaak van het rapport de verschillende betrokkenen gehoord en heeft ook u gehoord, heeft u een wederwoord gegeven. Uit de conclusies blijkt dat de Ombudsdienst die beroering in de toekomst wil vermijden door duidelijkheid te creëren over de rol van de diversiteitsambtenaar en een aantal discussiepunten op dat vlak uit te klaren.

Een punt uit het rapport is zeer positief omdat zowel de ombudsdienst als u, minister, bevestigt dat een diversiteitsambtenaar een onafhankelijke functie heeft. Daarbij is gebleken dat u het als de voornaamste taak ziet van de diversiteitsambtenaar om intern werk te leveren, om het interne diversiteitsbeleid van de minister uit te dragen. Zo wordt het ook in het rapport omschreven: als een lobbyist van het beleid op te treden ten aanzien van de verschillende topambtenaren om de principes van het diversiteitsbeleid intern gestalte te geven.

Naast de interne functie heeft zo'n diversiteitsambtenaar ook een externe functie. Dat wordt toch wel benadrukt door de Vlaamse Ombudsdienst, ook door te verwijzen naar de regelgeving. Er wordt benadrukt dat het ook de rol is van een diversiteitsambtenaar het bestaande beleid kritisch tegen het licht te houden. Dus naast lobbyist is zo'n diversiteitsambtenaar per definitie ook een criticaster. Dat maakt het natuurlijk al wat delicaat. De Ombudsdienst benadrukt dat hoe dan ook een overheidsambtenaar een vrijheid van meningsuiting heeft, die natuurlijk niet onbegrensd is. Er wordt natuurlijk ook verwacht dat een ambtenaar zich loyaal opstelt binnen de organisatie en dus ook ten aanzien van de Vlaamse overheid.

In de evenwichtsoefening tussen spreekrecht en loyaleit is het van groot belang dat het zwaartepunt bij dat spreekrecht ligt, omdat dat een grondrecht is. Dat is toch een belangrijk aandachtspunt, dat in het rapport wordt benadrukt. De loyaleitplicht mag het spreekrecht niet uithollen. Het is een uitzondering die het fundamentele spreekrecht maar in beperkte mate mag inperken.

Het hoeft geen betoog dat, als je weet dat zo'n diversiteitsambtenaar niet alleen een interne functie heeft, maar ook een kritische rol te spelen heeft, dit natuurlijk dubbel delicaat is. Hij moet criticaster zijn, maar zich tegelijk loyaal opstellen.

De Vlaamse Ombudsdienst heeft in zijn analyse aangegeven dat sommige voorwaarden voor een correcte uitoefening van het spreekrecht niet op ieder moment en niet allemaal even secuur werden opgevolgd door de minister. Zo wordt het geformuleerd in het rapport. Als bewijs hiervoor wijst de Vlaamse Ombudsdienst op twee brieven van april en juni 2016, waarin de minister de communicatie van de toenmalige diversiteitsambtenaar sterk aan banden legt.

Het rapport beschrijft dat de minister en de Vlaamse Ombudsdienst het eens zijn dat deze brieven absoluut niet voor herhaling vatbaar zijn. Tegelijk waarschuwt de Vlaamse Ombudsdienst dat dit opgebouwde conflict de figuur van de diversiteitsambtenaar ernstig heeft beschadigd en dat herstel nodig is. Dat is ook de baseline van het rapport: herstel van het vertrouwen.

Minister, bent u het eens met de algemene analyse van de Vlaamse Ombudsdienst met het toetsingskader waarbij wordt aangegeven dat een diversiteitsambtenaar zowel een interne functie – het lobbyen voor het diversiteitsbeleid – als een externe functie bekleedt – het bekritisieren, waarbij het kritisch spreekrecht primeert en niet zomaar kan worden ingeperkt op grond van loyaleitsplicht?

De Vlaamse Ombudsdienst benadrukt dat men werk moet maken van het herstellen van het vertrouwen in de figuur van de diversiteitsambtenaar, omdat die door de commotie en de turbulenties van dit jaar toch wel is aangetast. Welke acties zult u ondernemen om de figuur van diversiteitsambtenaar weer in ere te herstellen?

De voorzitter: Minister Homans heeft het woord.

Minister Liesbeth Homans: Mevrouw Kherbache, we weten allemaal dat over dit onderwerp en over deze persoon al heel veel in het parlement is gezegd, niet alleen in deze commissie, maar ook in de plenaire vergadering.

Ik begin met uw eerste vraag. Ga ik akkoord met de conclusies van de ombudsman? U hebt zelf verwezen naar het rapport dat begin juli is verschenen en waarover ook al in de media berichten zijn verspreid. Het is niet zo'n omvangrijk rapport. Het telt vijf bladzijden, maar dat doet niet ter zake. Wel wil ik benadrukken dat ik uit vrije wil een heel open en redelijk lang gesprek met de ombudsman heb gehad, op mijn kabinet. Daar was ik op geen enkele manier toe verplicht, maar ik heb dat toch gedaan en vond het ook goed dat te doen. U hebt zelf naar het rapport verwezen en zult dan ook wel zelf gelezen hebben, in punt 1 van het rapport, dat de rechtstreekse aanleiding voor het rapport van de Vlaamse Ombudsdienst het ontslag was van de betrokkene door de Vlaamse Regering. Niet ik persoonlijk, maar de voltallige Vlaamse Regering heeft de betrokkene ontslag verleend op 31 maart 2017. In hetzelfde punt wordt ook vermeld dat er over dit persoonlijk dossier geen inzage werd verleend aan het Vlaams Parlement en dus ook niet aan de Ombudsdienst, omdat het gaat over informatie die de persoonlijke levenssfeer raakt, en de betrokkene bovendien, volgens haar eigen verklaringen, in beroep zou gaan. De verwerking van persoonsgegevens inzake geschillen, voorgelegd aan hoven en rechtbanken, is nog strikter geregeld en in principe verboden volgens artikel 8 van de privacywetgeving. Had ik wel in het openbaar bepaalde opmerkingen gemaakt of bepaalde uitlatingen gedaan, dan had u waarschijnlijk wel andere vragen gesteld, omdat ik dan artikel 8 van de privacywetgeving zou hebben geschonden. Ik heb dat echter niet gedaan, ben niet van plan dat vandaag te doen en zal dat ook in de toekomst niet doen. Wie vandaag is gekomen om bepaalde uitlatingen over de dame in kwestie te horen, is helaas voor niets gekomen.

Het belangrijkste aspect waar vooral u als vraagsteller, mevrouw Kherbache, maar misschien ook anderen, heel vlot over gaan, is dat er een onderscheid moet worden gemaakt tussen de functie van diversiteitsambtenaar enerzijds en de titularis anderzijds. Toen de Vlaamse Regering ontslag verleende aan de vorige diversiteitsambtenaar, was dat niet omdat ze gewoon haar functie van Vlaams diversiteitsambtenaar uitoefende, maar wel omdat de voltallige Vlaamse Regering van oordeel was dat ze niet functioneerde.

Eenzelfde opmerking kan ik ook maken over het specifieke element van spreekrecht versus de loyaliteitsplicht. Zoals ik al diverse keren heb toegelicht in de commissie en in de plenaire vergadering, hebben de personeelsleden van de diensten van de Vlaamse overheid met toepassing van de deontologische code – die is er

wel degelijk – absoluut spreekrecht, maar krachtens diezelfde deontologische code geldt er ook een loyaliteitsplicht. Met beide moet dus absoluut rekening worden gehouden, en ik geef toe dat dat vaak een delicate evenwichtsoefening is. De deontologische code van de diensten van de Vlaamse overheid is van toepassing op meer dan 28.000 ambtenaren. Toch heb ik in deze regeerperiode maar één van deze meer dan 28.000 ambtenaren moeten wijzen op een probleem van deontologie, op een schending van de deontologische code. Ik wil nog meegeven dat de vorige mandatarissen die de functie van diversiteitsambtenaren hebben bekleed, nooit door de toenmalige ministers op de vingers zijn getikt voor het schenden van de deontologische code, en zich toch altijd zeer kritisch hebben uitgelaten. Dat moet ook, in bepaalde functies meer dan in andere functies, en zij hebben dat ook gedaan. Ik heb van hen ook een aantal zaken gelezen. Ze waren altijd zeer kritisch, maar hebben de deontologische code niet overtreden. Ze hadden altijd respect voor de code, voor het onderscheid tussen spreekrecht en loyaliteitsplicht. Dat slechts één van de 28.000 Vlaamse ambtenaren daar tot nog toe wel een probleem mee had, is een belangrijke nuance in dit debat. Voor mij is dat debat eigenlijk afgerond, maar uiteraard wil ik alle vragen over deze kwestie beantwoorden.

U vraagt wat ik concreet zal doen om de figuur van de diversiteitsambtenaar en het vertrouwen in die figuur te herstellen. Zoals volgt uit alles wat ik daarnet heb gezegd, moet er een onderscheid worden gemaakt tussen de functie van de Vlaamse diversiteitsambtenaar en de titularis. Dat is in mijn ogen de essentie in dit debat, en het is van cruciaal belang. Het probleem lag bij de titularis, maar niet bij de functie van diversiteitsambtenaar zelf.

Volledigheidshalve wil ik eraan toevoegen dat de Vlaamse Regering op 21 april 2017 de functie van Vlaams diversiteitsambtenaar vacant heeft verklaard en de functieomschrijving nagenoeg ongewijzigd heeft goedgekeurd. Zo bepaalt de functieomschrijving bijvoorbeeld opnieuw dat de Vlaamse diversiteitsambtenaar een onafhankelijke functie bekleedt. U weet dat de Vlaamse Regering intussen op 15 september 2017 de heer Michiel Trippas heeft aangesteld als de nieuwe Vlaamse diversiteitsambtenaar. Waarom is dit laatste belangrijk? Niet zozeer omdat het Michiel Trippas is – die de functie overigens op voortreffelijke wijze invult – maar omdat 21 april ligt voor de datum waarop het rapport van de Vlaamse ombudsman is verschenen. We hebben de functieomschrijving dus goedgekeurd zonder te moeten wachten op de aanbeveling van de Vlaamse Ombudsdienst. We hebben gewoon overgenomen wat in de vorige functieomschrijvingen stond.

De voorzitter: Mevrouw Kherbache heeft het woord.

Yasmine Kherbache (sp-a): Minister, het is u blijkbaar ontgaan, maar in mijn twee vragen ben ik bewust niet over het verleden begonnen, en ook niet over de persoon. Ik heb alleen gevraagd hoe u staat ten aanzien van de conclusies van de Vlaamse Ombudsdienst. Uit uw antwoord begrijp ik dat u ze volledig onderschrijft. Dat was niet zo duidelijk. Ik neem aan dat u ze volledig onderschrijft. Duidelijkheid hierover is wel geboden.

Welk antwoord gaat u geven op de vraag van de Vlaamse Ombudsdienst om in de toekomst de figuur van de Vlaamse diversiteitsambtenaar in ere te herstellen? U hebt gezegd dat u het rapport niet hebt afgewacht om opnieuw een functiebeschrijving te formuleren. Maar dat is geen antwoord op mijn vraag, en al zeker niet op de vraag van de Vlaamse Ombudsdienst. De Vlaamse overheid zou moeten tonen dat zij met die delicate evenwichtsoefening om kan. Zelfs na de lezing van het rapport zegt u dat er spreekrecht is maar ook loyaliteitsplicht. De ombudsman is daar heel duidelijk over. Hij zegt dat spreekrecht primeert en dat loyaliteitsplicht niet op gelijke hoogte staat. Dat is de essentie, ook van de rechtspraak: dat dit een uitzondering is op een fundamenteel recht. Ik weet dat ik met u geen juridische discussies moet voeren. Ik ga dat ook niet doen. Dat is, bij

manier van spreken, toch maar een dovemansgesprek. Maar ik neem gewoon de letterlijke formulering van het rapport. Het is belangrijk dat heel veel ambtenaren duidelijkheid mogen krijgen. Zij zeggen: 'Als wij een kritische rol moeten spelen, dan mogen wij er toch ook op vertrouwen dat dit gebeurt binnen een duidelijk toetsingskader.' Misschien moet die autonomie meer worden verankerd.

Er waren ook veel discussies over het feit dat iemand met een mandaatfunctie veel beter beschermd is dan iemand, zoals een diversiteitsambtenaar, die gewoon kan worden ontslagen door een regering. Maar de Ombudsdienst zelf zegt dat die ambtenaar een zeer delicate positie heeft. Hij is niet alleen onafhankelijk, hij moet ook kritisch zijn over een thema dat niet evident is.

Minister, mijn tweede vraag is onbeantwoord gebleven. Welke acties gaat u op dat vlak, ook samen met de nieuwe diversiteitsambtenaar, ondernemen om daarover meer duidelijkheid te creëren? Gaat u nog acties ondernemen om de onafhankelijkheid en de kritische rol van die functie beter te verankeren? Of vindt u dat niet nodig? Dan hoor ik het ook graag.

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord.

Ward Kennes (CD&V): Voorzitter, het is inderdaad, zoals mevrouw Kherbache al zei, beter om niet naar het verleden te kijken maar wel naar de toekomst. In die zin is het goed dat er nu toch al redelijk snel een nieuwe diversiteitsambtenaar is aangesteld. Er is nog heel wat werk. De Vlaamse Regering heeft daar in haar regeerakkoord een aantal doelstellingen voor geschetst. Daar moeten we werk van maken.

Op dit moment moet de zorg zijn hoe het juist zit met het statuut van de diversiteitsambtenaar. Daar is onduidelijkheid over geweest. Daar zijn discussies over geweest. Wij denken dat de vraag over de versterking van het statuut van de diversiteitsambtenaar aan de orde is. Hij moet, in het belang van de organisatie, op een kritische en onafhankelijke manier kunnen functioneren. Dat wordt, denk ik, op dit moment niet tegengesproken. Maar hij moet daarvoor wel de nodige garanties kunnen inroepen wanneer dat in de toekomst nog eens ter discussie zou worden gesteld. We kunnen niet uitsluiten dat dat in de toekomst nog kan gebeuren. We moeten daarover nadenken. Is men daar op de een of andere manier mee bezig? Of beschouwt men de discussie als afgesloten?

De voorzitter: Mevrouw Sminate heeft het woord.

Nadia Sminate (N-VA): Mevrouw Kherbache, uw vraag lijkt te suggereren dat hier sprake is van censuur. Het tegendeel is waar. Ik denk dat iedereen bij voorkeur wil samenwerken met ambtenaren die een kritische stem willen laten horen. Ik kan u zeggen dat ik het persoonlijk net als heel positief ervaar wanneer mijn ambtenaren kritische uitlatingen doen, maar dan gaat het wel over de fase van de beleidsvoorbereiding of, eventueel, over de evaluatie van het beleid.

Zodra het beleid beslist is, kan van een ambtenaar toch worden verwacht dat hij het beleid mee loyaal gaat uitvoeren of verdedigen. Daar stelt zich duidelijk een probleem bij de vorige diversiteitsambtenaar.

De voorzitter: Mevrouw Pira heeft het woord.

Ingrid Pira (Groen): Minister, ik was eigenlijk niet van plan om een vraag te stellen omdat we het er al een paar keer over hebben gehad in de commissie. Ik heb uiteraard ook het rapport gelezen. Ik vond het niet heel erg duidelijk of u het met alle conclusies eens bent. Het enige wat mij opviel in dat rapport – en ik apprecieerde het ook langs uw kant – is dat erin stond dat zowel de minister als de Ombudsdienst zegt dat de brieven absoluut niet voor herhaling vatbaar zijn. Ik vond dat een opmerkelijke conclusie. Dat is een inzicht geweest achteraf. Het is

blijkbaar een goed gesprek geweest. Maar als ik u nu hoor antwoorden op de vraag van mevrouw Kherbache, ben ik het opnieuw niet helemaal zeker of u er wel helemaal achterstaat. Dit vond ik toch een cruciaal gegeven.

Ik sluit mij aan bij de vraag van de heer Kennes over het statuut van de diversiteitsambtenaar.

De voorzitter: Minister Homans heeft het woord.

Minister Liesbeth Homans: Als er hier collega's zeggen niet te verwijzen naar één bepaalde persoon en niet naar het verleden, wat is dan de aanleiding van de vraag? Het spijt me ontzettend, maar ik heb proberen te antwoorden op uw vraag.

Mijnheer Kennes, u vraagt of er nu iets gaat veranderen. Ik heb gezegd dat de collectieve Vlaamse Regering – dus niet alleen ik, maar ook de ministers van uw partij – heeft beslist om dezelfde functiebeschrijving te nemen zoals ze was uitgestippeld voor de vorige diversiteitsambtenaar.

Men zegt dat de functie van diversiteitsambtenaar minder beschermd is dan andere functies. Ik spreek dat tegen. De diversiteitsambtenaar kan bijvoorbeeld niet door de functioneel bevoegde minister worden ontslagen. Hij moet worden ontslagen door en met instemming van de voltallige Vlaamse Regering, terwijl andere ambtenaren door één leidend ambtenaar kunnen worden ontslagen.

Mevrouw Pira, ik onderschrijf deels de conclusies van de ombudsman. Ik heb gezegd dat ik vrijwillig op zijn vraag ben ingegaan. Ik was geenszins verplicht om dat te doen, maar ik achtte het toch nuttig. Wij hebben inderdaad een zeer lang en constructief gesprek gehad. U begint over die brieven – ik heb dat ook gelezen in het rapport van de ombudsman – waarin staat dat ik zou hebben gezegd dat dit niet voor herhaling vatbaar is. Ik heb op 9 juni 2017 een heel duidelijke brief geschreven naar de ombudsman, die mij een reactie vroeg op zijn voorlopige rapport, waarin dit wordt ontkend. Ik weet niet of dit een openbaar stuk is, ik wil het gerust overmaken aan de commissiesecretaris. Alstublieft, bij deze. *(Minister Liesbeth Homans overhandigt de brief aan de commissiesecretaris)*

Ik onderschrijf deels de conclusies van de ombudsman. Maar ik heb niet gezegd dat dit niet voor herhaling vatbaar is.

Men vraagt of er nu eindelijk iets zal worden gedaan om de figuur van de diversiteitsambtenaar te herstellen. Ik kan niet anders dan herhalen wat ik daarnet heb gezegd: er is een verschil tussen de functie van diversiteitsambtenaar en de titularis. Wij hebben sinds september een nieuwe diversiteitsambtenaar. Collega's, er is nog geen enkel probleem gerezen. De betrokkene doet dat zeer goed. In het verleden en in de media heeft men dingen geïnsinueerd. Ik ga niet in op de reden van ontslag. Ik heb gewoon gezegd dat de Vlaamse Regering collectief heeft geoordeeld dat de vorige diversiteitsambtenaar niet naar behoren functioneerde. Punt. Het is nog altijd het recht van de Vlaamse Regering om die beslissing te nemen. We zijn hier bezig over één Vlaamse ambtenaar, terwijl er meer dan 28.000 Vlaamse ambtenaren zijn die spreekrecht hebben maar tegelijkertijd ook gebonden zijn aan de loyaleitsplicht.

We hebben tijdens deze legislatuur inderdaad met één ambtenaar een probleem gehad, maar met 28.000 niet. Wie is er dan in de fout? Wie heeft er dan eigenlijk een probleem?

De voorzitter: Mevrouw Kherbache heeft het woord.

Yasmine Kherbache (sp-a): Minister, ik wil u aanraden om het rapport van de Vlaamse Ombudsdienst nog eens grondig te lezen. Eén belangrijke conclusie hebt

u volstrekt niet begrepen. De Vlaamse Ombudsdienst zegt dat de diversiteitsambtenaar – door die functiebeschrijving, namelijk intern het diversiteitsbeleid lobbyen bij de andere topambtenaren, en het diversiteitsbeleid kritisch tegen het licht houden – van alle topambtenaren een zeer delicate positie heeft. Dat woord gebruikt de ombudsman uitdrukkelijk. En net daarom wordt er gevraagd of het niet aangewezen is om in de toekomst, gelet op de beroering in het verleden, duidelijkheid te creëren over wat mag en wat niet mag. Dat is het toetsingskader dat de Vlaamse ombudsman voorlegt en waarvan u zegt dat u het niet volledig deelt. Dat is op zich alweer een aanleiding tot discussie.

De Vlaamse Ombudsdienst kent die materie zeer goed. U zou dat minstens moeten onderschrijven, en de grootsheid hebben om te zeggen dat er inderdaad zaken zijn gebeurd die niet voor herhaling vatbaar zijn. U moet niet vrezen dat u daarmee op de een of andere manier schuld bekent ten aanzien van een of andere rechter. Maar blijkbaar hebt u daar toch moeite mee. Dat is jammer, maar het zij zo.

Het belangrijkste is de positie, de figuur, het statuut van de diversiteitsambtenaar. Daarin hebt u het ook mis, minister. U plaatst de diversiteitsambtenaar ten overstaan van het hele overheidskorps, maar de Ombudsdienst zegt dat het om een topambtenaar gaat en dat het daarom aangewezen is om die positie te verstevigen, en om het vertrouwen en de onafhankelijkheid en al die elementen op dat vlak beter te verankeren. U zegt dat dat niet nodig is. Daarmee veegt u de conclusies van de Ombudsdienst van tafel. Ik vind dat bijzonder jammer. We zouden eigenlijk lessen moeten leren trekken uit wat er gebeurd is, maar dat doet u kennelijk niet. Ik vind dat bijzonder jammer.

De functie van diversiteitsambtenaar is van cruciaal belang. U geeft ook een zeer dubieus signaal naar de nieuwe diversiteitsambtenaar: u zegt eigenlijk dat hij dezelfde positie heeft als de 28.000 andere. Dat is het nu net niet. Ik ben ongerust. Op die manier devalueert u die functie. Misschien was dat uiteindelijk de bedoeling. U laat op dat vlak geen enkele discussie meer toe, terwijl we net die discussie nodig hebben om het diversiteitsbeleid van de Vlaamse overheid te verbeteren. Op dat vlak is er heel wat werk aan de winkel.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Ward Kennes aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de verdere gevolgen die zullen worden gegeven aan de conclusies van het verslag over de toepassing van het decreet Deugdelijk Bestuur van 22 november 2013 – 176 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Mercedes Van Volcem

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord.

Ward Kennes (CD&V): We hebben in de gedrukte stukken van het parlement eind april het verslag gevonden over de toepassing van het decreet Deugdelijk Bestuur van 22 november 2013. Daarmee werd uitvoering gegeven aan artikel 31 van dit decreet dat stelt dat de Vlaamse Regering binnen de drie jaar na de inwerkingtreding ervan, en vervolgens om de drie jaar, aan het Vlaams Parlement een rapport bezorgt over de wijze waarop het decreet toegepast is en waarbij eventueel de nodige voorstellen tot aanpassing van het decreet worden geformuleerd.

Het verslag brengt een aantal interessante zaken aan het licht. Wat de aanstelling van onafhankelijke bestuurders in de raden van bestuur betreft, blijkt dat 21 van de 92 entiteiten die onder de verplichting tot het aanstellen van onafhankelijke

bestuurders vallen, daartoe reeds de nodige initiatieven genomen hebben. Maar een meerderheid van de entiteiten die dit moeten doen, hebben daartoe dus nog geen initiatief genomen. Wat daarbij ook opvalt is dat er eigenlijk nogal wat entiteiten zijn die stellen niet op de hoogte te zijn van het feit dat ze onder de toepassing van het decreet Deugdelijk Bestuur vallen. Dat mag ons toch wel verwonderen.

Een ander opvallend punt uit het rapport is dat 47 procent van de entiteiten nog geen deontologische code goedgekeurd heeft voor zijn leden van de raad van bestuur. Ook wat de leden van het personeel zelf betreft blijken achttien entiteiten nog niet over een deontologische code te beschikken. Andere voorschriften blijken dan weer zeer goed te worden nageleefd: zo voldoen alle entiteiten aan het voorschrift dat geen vergoedingen mogen worden uitbetaald in aandelen of aandelenopties, en voldoen alle entiteiten, op slechts twee na, aan de bepaling dat het verboden is om de bezoldiging van personeelsleden uit te betalen aan een managementvennootschap. Dat van die aandelen ligt misschien niet voor de hand, maar er zijn toch gevallen bekend in de publieke sector waarbij zo'n managementvennootschap werd ingeschakeld. Dat is in alle geval goed nieuws voor die Vlaamse entiteiten.

Minister, hoe verloopt de aanpassing van de samenstelling van de raden van bestuur van de verschillende entiteiten aan de bepaling van artikel 4 van het decreet dat minimaal een derde van het aantal stemgerechtigde leden van de raad van bestuur een onafhankelijke bestuurder dient te zijn? Zal deze aanpassing per 1 juli 2018 voor alle entiteiten een feit zijn of zijn er entiteiten waarvoor dit om een of andere reden niet of moeilijk haalbaar is? Werden er dienaangaande reeds instructies gegeven aan de regeringscommissarissen in de verschillende raden van bestuur?

Hoe valt te verklaren dat bepaalde entiteiten de mening toegedaan zijn niet onder het toepassingsgebied van het decreet Deugdelijk Bestuur te ressorteren? Is dat volgens hen op een of andere manier te wijten aan onduidelijkheden in het decreet zelf? In welke mate werden er vanuit de Vlaamse Regering initiatieven genomen om entiteiten ervan op de hoogte te stellen dat zij wel degelijk onder het toepassingsgebied ressorteren?

In welke mate wordt verder opgevolgd in hoeverre de verschillende entiteiten een deontologische code voor zowel bestuurders als personeel opstellen?

De voorzitter: Minister Homans heeft het woord.

Minister Liesbeth Homans: Mijnheer Kennes, u hebt een aantal zeer interessante vragen gesteld. Mijn antwoord zal een beetje technisch zijn. Het onderwerp is dat ook.

Hoe verloopt de aanpassing van de samenstelling van de raden van bestuur? Naar aanleiding van de mededeling over de aanstelling van onafhankelijke bestuurders, die ik agendeerde op de ministerraad van 5 mei 2017, werd afgesproken dat alle ministers de nodige initiatieven zullen nemen om ervoor te zorgen dat in de entiteiten die onder hun bevoegdheid ressorteren tijdig onafhankelijke bestuurders in de raden van bestuur worden aangesteld. De regering heeft met andere woorden ook afgesproken dat het de verantwoordelijkheid is van elke functioneel bevoegde minister om in de entiteiten die onder zijn of haar bevoegdheid vallen, te bekijken of ze voldoen. Elke minister waakt erover dat binnen de betrokken entiteiten de nodige stappen worden gezet om erover te waken dat zij zich in orde stellen met deze regel, onder andere door de aanpassing van de oprichtingsreglementering, bijvoorbeeld door middel van decreten en statuten; door het vaststellen van de vereisten voor een mandaat van onafhankelijk bestuurder; door het organiseren van een open oproep tot kandidaatstelling voor een mandaat van onafhankelijk bestuurder; door een vergelijking van de respectieve verdiensten van de kandidaten; door het voorstellen van twee kandidaten per te begeven mandaat aan de Vlaamse Regering indien de kandidaten worden benoemd door de Vlaamse Regering.

Elke minister waakt erover dat deze aanpak wordt gevolgd en dat de Vlaamse Regering – voor die entiteiten waarvoor de Vlaamse Regering de leden van de raad van bestuur benoemt – tijdig een voorstel ontvangt om over te kunnen gaan tot de benoeming van de onafhankelijke bestuurders.

Het komt dus de functioneel bevoegde ministers toe om dit op te volgen, ook wat betreft de instructies aan de regeringscommissarissen, om de naleving van het decreet te bewaken in de desbetreffende raden van bestuur. Tevens moeten een stappenplan en timing van de manier waarop de entiteiten in regel zullen worden gesteld, worden bezorgd aan mezelf als Vlaams minister van Bestuurszaken.

Zoals het rapport Deugdelijk Bestuur stelt, zal mijn administratie wijzigingen in het toepassingsgebied van het decreet Deugdelijk Bestuur nauwgezet communiceren aan de entiteiten en de betrokken kabinetten van de diverse functioneel bevoegde ministers. Zo is er een communicatie gepland in november om alle entiteiten die door wijzigingen in de lijst 'Publieke eenheden' van de Nationale Bank recent onder het toepassingsgebied vallen hiervan in kennis te stellen en hen te wijzen op de actieve verplichtingen die voortvloeien uit het decreet.

In samenspraak met mijn collega's in de Vlaamse Regering zal ik ook het toepassingsgebied van het decreet Deugdelijk Bestuur verder verfijnen om een aantal ongewenste effecten uit te sluiten, die ontstaan door de koppeling van het toepassingsgebied aan de lijsten van de Nationale Bank. Deze oefening vindt plaats in het kader van het ontwerp van Vlaams Bestuursdecreet dat volop in voorbereiding is.

Tot slot verwijs ik naar de mogelijkheid om een afwijking te vragen op de aanstelling van de onafhankelijke bestuurders. De Vlaamse Regering besliste evenwel op 26 juni 2015] dat aanvragen tot afwijking ten laatste op 30 oktober 2015 aan mij, in mijn hoedanigheid als minister van Bestuurszaken, dienden te worden voorgelegd. Enkel in uitzonderlijke gevallen, namelijk als het gaat om instellingen die niet onder het toepassingsgebied ressorteerden bij de inwerkingtreding van het decreet Deugdelijk Bestuur maar er pas later werden ondergebracht, kan van de uiterste termijn worden afgeweken.

Hoe valt het te verklaren dat bepaalde entiteiten de mening zijn toegedaan niet onder het toepassingsgebied van het decreet Deugdelijk Bestuur te ressorteren, of dat ze misschien niet weten dat ze eronder vallen? Naar aanleiding van de inwerkingtreding van het decreet Deugdelijk Bestuur heeft mijn voorganger, de huidige minister-president, op 7 januari 2014 een brief gestuurd naar alle toenmalige functionele bevoegde ministers om te vragen de verplichtingen van het decreet te laten naleven door de instellingen die onder hun bevoegdheid ressorteren.

Het toepassingsgebied van het decreet Deugdelijk Bestuur is gekoppeld aan de lijst van de Nationale Bank publieke eenheden, wat de handelsvennootschappen en vzw's betreft. Het decreet verwijst voor het toepassingsgebied onder meer naar de entiteiten die deel uitmaken van de Vlaamse deelstaatoverheid. Om de zes maanden komt er zo'n lijst en om de zes maanden zitten daar zaken in die zijn veranderd. De ene keer valt een entiteit daar wel onder, de andere keer valt een bepaalde entiteit daar niet onder. Dat is natuurlijk niet gemakkelijk voor bepaalde entiteiten om te kunnen blijven uitmaken of ze er nu wel of niet onder vallen. Dat heeft veel te maken met het statuut. Heeft een entiteit een publiekrechtelijk of een privaatrechtelijk statuut? Als die lijst elke zes maand verandert, is het als entiteit niet evident te weten of ze er wel of niet onder vallen. Dat is tamelijk complex, maar het is natuurlijk het volste recht van de Nationale Bank om dat te doen.

De afbakening van de Vlaamse overheid op basis van de ESR-criteria is gebaseerd op juridische en financiële criteria afkomstig van Eurostat. Halfjaarlijks past de Nationale Bank van België deze criteria toe op de Belgische administraties en stelt een lijst van publieke eenheden op die onder controle staan van de Vlaamse

Gemeenschap. Om de zes maanden kan een entiteit er natuurlijk wel onder vallen, een andere niet. Het fluctueert dus nogal. Zoals al gezegd, zal mijn administratie wijzigingen in het toepassingsgebied van het decreet Deugdelijk Bestuur daarom nauwgezet communiceren. Dat is heel belangrijk voor al die entiteiten.

In welke mate wordt verder opgevolgd in hoeverre de verschillende entiteiten een deontologische code voor zowel bestuurders als personeel opstellen? Aan de entiteiten die reeds onder toepassing vielen van het decreet Deugdelijk Bestuur en werden aangeschreven in het kader van de bevraging deugdelijk bestuur, werd het rapport deugdelijk bestuur bezorgd. Die entiteiten hebben het al gekregen. Voor hen is het in mijn ogen nu duidelijk dat zij aan de verplichtingen van het decreet moeten voldoen. Dit zal worden nagegaan bij de volgende bevraging over de implementatie van het decreet die zal plaatsvinden in de volgende legislatuur.

Nieuwe entiteiten die onder het decreet vallen, zullen een communicatie ontvangen met een overzicht van de verplichtingen die uit het decreet voortvloeien, met de nadruk op de actieve verplichtingen, waaronder het opstellen van een deontologische code voor bestuurders en personeel.

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord.

Ward Kennes (CD&V): Minister, ik dank u voor het toch wel technische antwoord, maar dat is ook inherent aan dit soort materie. Dat die lijst nogal kan fluctueren, is me nu wel duidelijk geworden. Dat kan het moeilijker maken.

Dat het niet in orde komt met een deontologische code, daarvoor kunnen er niet veel excuses zijn. Zowel publieke als private instellingen hebben daar al veel ervaring mee. Daar moet men het warm water ook niet uitvinden. Dat moet van iedereen kunnen worden verwacht.

Minister, u verwees naar de afwijkingen die tot juni 2015 konden worden aangevraagd. Daarvoor waren er een aantal criteria. Het kon alleen voor diegenen die al bestonden en onder het toepassingsgebied zouden vallen. Zijn er effectief afwijkingen gevraagd? Er werd verwezen naar een beslissing van oktober 2015.

De voorzitter: Minister Homans heeft het woord.

Minister Liesbeth Homans: Mijnheer Kennes, ik heb hier een lijst, maar ik kan u niet garanderen dat die volledig is. Ik zal mijn kabinetsmedewerker vragen om dat te checken. Als die lijst onvolledig is, zullen we dat aan de secretaris bezorgen.

Welke entiteiten hebben al een goedkeuring gekregen van de Vlaamse Regering voor een afwijking? Dat zijn het Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing (VLAM), VDAB, de VRT en School Invest nv. Dat is gebeurd door de Vlaamse Regering op 23 mei 2014, de Plantentuin van Meise op 18 juli 2014, de Vlaamse Regulator voor de Media (VRM) op 16 januari 2015, het Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs (AGION) op 27 februari 2015 en De Watergroep op 29 januari 2016. Ik kan dus niet garanderen of die lijst volledig is. We zullen dat nakijken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Ward Kennes aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de impact van de staking van een deel van de vakbonden van het overheidspersoneel op de werking van de Vlaamse overheidsdiensten – 205 (2017-2018)

VRAAG OM UITLEG van Bert Maertens aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over maatregelen om de dienstverlening te verzekeren tijdens de staking van 10 oktober 2017 – 232 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Mercedes Van Volcem

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord.

Ward Kennes (CD&V): Minister, een week geleden werd door een vakbond een staking georganiseerd in de overheidsdiensten. Ze viseerden vooral de Federale Regering. De maatregelen van dat beleidsniveau werden in de aanloop naar de stakingsdag op de korrel genomen. Maar toch werd ook het personeel van de Vlaamse overheid en de lokale besturen opgeroepen om het werk neer te leggen.

Het is niet meteen duidelijk in welke mate de werking van de Vlaamse overheidsdiensten ten gevolge van die stakingsoproep werd verstoord. Voor bepaalde overheidsdiensten zoals De Lijn is dat direct zichtbaar. Dan rijden er minder bussen dan op normale dagen of rijden er helemaal geen bussen en trams op een aantal plaatsen.

De gevolgen van een stakingsoproep op de werking van minder in het oog springende administratieve diensten zijn moeilijker te meten. Op de dag zelf focussen de media heel erg op de vraag of er treinen, bussen en trams rijden. Het beeld wordt dan natuurlijk deels vervormd omdat dat gemakkelijk te rapporteren valt. Men moet dan ook geen moeite doen om uit te zoeken wat er achter de muren wel of niet gebeurt.

Het is ook niet altijd duidelijk op welke manier de Vlaamse overheid handelt in de periode tussen de oproep tot staken en de stakingsdag zelf, toch een belangrijke periode. Worden er dan nog pogingen ondernomen om het beleid en de beslissingen van de regering die het overheidspersoneel raken, nader te verduidelijken en van bijkomende argumenten te voorzien om een aangekondigde staking alsnog af te wenden of de gevolgen ervan voor het publiek en de werking van de Vlaamse overheid te beperken? Mijn vraag gaat dus algemeen over de periode waarin men een staking heeft aangekondigd en niet alleen hoe het in de voorbije weken is verlopen.

Minister, welke gevolgen had de staking van 10 oktober voor de werking van de Vlaamse overheidsdiensten? Gaat u vóór de stakingsdag na wat de mogelijke impact van de stakingsoproep op de werking van de Vlaamse overheidsdiensten kan zijn? Waren er diensten waar er ten gevolge van de staking onvoldoende personeel was om de verdere dienstverlening aan de burgers te verzekeren? Hebt u in de aanloop van de stakingsdag met de syndicale vertegenwoordigers van het personeel nog op een of andere manier onderhandeld ten einde mogelijke werkonderbrekingen in de Vlaamse overheidsdiensten te voorkomen? In welke mate worden maatregelen gepland om, in geval van werkonderbrekingen door bepaalde delen van het personeel, toch in een verdere dienstverlening te voorzien? Zo ja, uit welke maatregelen bestaan die initiatieven?

De voorzitter: De heer Maertens heeft het woord.

Bert Maertens (N-VA): Minister, het is ondertussen een traditie geworden dat er bij een staking – gelukkig moeten we dat niet al te vaak doen – in deze commissie vragen komen over de dienstverlening van de Vlaamse overheid naar onze Vlaamse burgers. Het is logisch dat we die vraag stellen, omdat de Vlaamse overheid altijd staat geboekstaafd – en dat ook wil blijven – als een moderne overheid, die zeer klantgericht werkt en zorgt voor een efficiënte dienstverlening aan de burger.

Bij heel wat overheidsdiensten hebben we ook de mogelijkheid om plaats- en tijdonafhankelijk te werken, wat ook de werking van de overheid zelf faciliteert op dergelijke jammerlijke stakingsdagen. De stakingsdag van 10 oktober was een actiedag –gelukkig was het geen algemene staking – van de socialistische vakbondsgroep. Het was een politieke staking, waar andere vakbonden gelukkig niet aan hebben meegewerkt. Ik wil hen daarvoor feliciteren. De gevolgen van die actiedag zullen kleiner zijn geweest dan bij een algemene staking.

Minister, beschikt u over informatie van de impact van de stakingsacties op de dienstverlening? Welke initiatieven namen u en de Vlaamse overheid opdat onze ambtenaren op de stakingsdag hun taak konden blijven uitoefenen, zodat de dienstverlening naar de burgers integraal of zo maximaal mogelijk behouden bleef? Is er een initiatief genomen om de toegang tot de werkplek te garanderen?

De voorzitter: Minister Homans heeft het woord.

Minister Liesbeth Homans: Ik zal antwoorden op de gebundelde vragen van de heren Kennes en Maertens over welke gevolgen de staking van 10 oktober had op de werking van de Vlaamse overheidsdiensten en of ik over informatie beschik over de impact ervan op de dienstverlening.

Collega's, u weet dat ik als minister van Bestuurszaken alleen kan antwoorden op vragen over overheidsinstellingen die onder mij vallen, dus waarvoor ik functioneel bevoegd minister ben. Ik som enkele entiteiten op waarvoor dat niet het geval is, en dat is niet om me er gemakkelijk van af te maken, maar ik heb er eenvoudigweg niets over te zeggen: dat zijn De Lijn, de VRT en de Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening. Dit zijn drie voorbeelden, er zijn er nog, maar dit zijn wel de grootste. Ze vallen niet onder mijn bevoegdheid als minister van Bestuurszaken of Ambtenarenzaken, wel onder de desbetreffende functioneel bevoegde ministers.

Uit de registraties in Vlimpers blijkt dat er zich op de stakingsdag 347 personeelsleden hebben geregistreerd als stakend, of 1,8 procent van het personeel dat in de rapportering is opgenomen. Eigenlijk is dat verwaarloosbaar, als u het mij vraagt. 6,2 procent van de personeelsleden heeft vakantieverlof genomen op 10 oktober 2017. De impact van de staking op de dienstverlening is niet groot aangezien de staking ruim op voorhand werd aangekondigd en de personeelsleden de mogelijkheid hadden om in hun werkzaamheden hierop te anticiperen, bijvoorbeeld door thuis te werken, te telewerken enzovoort.

Op deze actiedag, reactiedag of stakingsdag – hoe u het ook wilt noemen – was de stakingsbereidheid van de Vlaamse ambtenaren net als bij vorige stakingen beduidend lager dan bij federale ambtenaren of ambtenaren van andere gewesten. Dat is een belangrijke nuance.

Heb ik overleg gehad met het syndicaat? Neen, ik heb daar geen overleg mee gehad. De eenvoudige reden daarvoor is dat die eenzijdige stakingsaanzegging in mijn mailbox is beland, zonder meer. Er is ook geen vraag gekomen voor overleg. Het ging slechts om één vakbond, namelijk het ACOD; de anderen hebben niet meegedaan. Als men natuurlijk een eenzijdige stakingsaanzegging in je mailbox dropt, dan heeft een gesprek geen zin meer. Ofwel gaat men als twee volwassen partners aan tafel zitten om een aantal mogelijkheden en pistes te bespreken, ofwel dropt men een eenzijdige stakingsaanzegging in de bus. Met echtscheidingen

gaat dat ook zo. Als je een echtscheiding met onderlinge toestemming wilt, dan drop je niet gewoon iets in de bus van je ex-partner. Maar dit volledig terzijde.

Los van het feit dat er een eenzijdige stakingsaanzegging was, vonden wij het ook absoluut niet opportuun om nog in overleg te gaan omdat we toch kunnen spreken over een politieke staking tegen voornamelijk federale bevoegdheden, zoals bijvoorbeeld pensioenen. Pensioenen maken vooralsnog geen deel uit van ons bevoegdheidspakket. Wie weet wat er in de toekomst nog allemaal tot onze portefeuilles kan behoren, maar vooralsnog is dat niet het geval. Wij vonden dat dan ook niet nodig.

Volgens mijn bescheiden mening is die staking, die reactiedag of wat ook, er niet gekomen door het Vlaamse personeelsbeleid. Ik heb daar niets van gelezen, ik heb er geen uitspraken over gehoord. Als je ziet dat maar 1,8 procent van de Vlaamse ambtenaren, die weliswaar in Vlimpers zijn geregistreerd, hebben meegedaan, dan is dat ook een juiste stelling.

Mijnheer Kennes, ik zag absoluut de noodzaak niet om nog te onderhandelen met mensen die dat op deze manier hebben aangepakt. Als Vlaamse overheid voelde ik me ook niet aangesproken door de thema's die ze op de agenda hadden gezet.

In welke mate worden maatregelen gepland om eventueel in te spelen op stakingsdagen met het personeel, wat de Vlaamse administraties betreft? Bij de Vlaamse overheid verlopen stakingen over het algemeen rustig, waarbij de ene ervoor kiest om te staken en de andere om te werken. De syndicaliseringsgraad bij de Vlaamse ambtenaren verschilt natuurlijk heel hard van dienst tot dienst. Er zijn entiteiten waar de syndicaliseringsgraad nauwelijks bestaat, er zijn andere entiteiten waar die net iets hoger is. In tegenstelling tot het verleden hebben we ook geen kettingen moeten verwijderen aan overheidsgebouwen van de Vlaamse overheid. Er is ook geen toegang verhinderd aan personeelsleden die wel wilden werken. 1,8 procent wilde niet werken. Dat wil zeggen dat 98,2 procent rustig op het werk is geraakt, of ze hebben op een andere manier gewerkt.

Zoals we in het verleden bij andere stakingen of stakingsaanzeggingen hebben gedaan, hebben we er alles aan gedaan om de personeelsleden alle mogelijkheden te geven om toch te kunnen werken als ze niet willen staken. Het is een belangrijk signaal dat we moeten geven als Vlaamse overheid aan die Vlaamse ambtenaren – en er waren er heel veel op 10 oktober – dat ze toch kunnen werken.

We hebben bijvoorbeeld ingezet op thuiswerk en telewerk. Ik geef u enkele cijfers. Op 10 oktober registreerden bijvoorbeeld 4617 personeelsleden of 24,6 procent van het personeelsaantal voor telewerk. Ter vergelijking: het gemiddeld aantal registraties voor de voorgaande vier dinsdagen bedroeg 1154 of 6,2 procent van het personeel. Dit toont ook hier aan dat de stakingsbereidheid bij onze Vlaamse ambtenaren wel degelijk zeer laag lag. De Vlaamse overheid en de topambtenaren hebben voorafgaand aan de staking een mededeling verspreid onder hun personeelsleden. Met die mededeling werd verwezen naar de 24 urenstaking die werd aangekondigd door het ACOD, en werden de personeelsleden gewezen op de verschillende mogelijkheden die ze hadden die dag. Ook de topambtenaren, de leidend ambtenaren hebben hier meer dan behoorlijk hun verantwoordelijkheid opgenomen, zoals het ook moet. Ze hebben dat ook gedaan, dus een pluim daarvoor.

Wat waren de mededelingen of de keuzes die aan het personeel zijn aangeboden? Ofwel kwamen ze werken. Zo nodig kon daarbij gebruik worden gemaakt van een carpooling met dienstwagens, die ter beschikking werden gesteld binnen de verschillende entiteiten. Ofwel namen de personeelsleden een jaarlijks verlof of een andere vorm van verlof. Dat moest dan wel ook zo worden geregistreerd in Vlimpers. De derde mogelijkheid was dat ze thuis konden werken of op een andere voor telewerk geschikte locatie, bijvoorbeeld in een van de Vlaamse administratieve centra (VAC's). Iemand die van Antwerpen of Gent naar Brussel moet komen, kreeg

de mogelijkheid om op 10 oktober in het VAC Gent of Antwerpen, of in Hasselt te werken in plaats van het openbaar vervoer... De trein was niet zo vlot, maar het viel nog mee. Mijnheer Kennes, ik heb trouwens een foto van u gezien op Twitter dat u nog thuis bent geraakt die dag.

Ze hadden in elk geval de mogelijkheid om op verplaatsing te werken.

Een vierde mededeling van de leidend ambtenaren aan hun personeelsleden was dat ze uiteraard ook aan de staking konden deelnemen. We hebben het stakingsrecht uiteraard niet gebroken, maar wie wilde staken, moest dat uiterlijk op maandag 9 oktober, dus de dag vóór de staking, via Vlimpers, het Vlaams interdepartementaal modulair personeelssysteem, registreren.

Volledigheidshalve herinner ik eraan dat de Vlaamse overheid ook afspraken maakte over het waarborgen van een minimale dienstverlening in het geval van een georganiseerde werkonderbreking. Dat is de uitvoering van een afspraak uit het sectoraal akkoord 2005-2007, die in eerste instantie betrekking heeft op het waarborgen van de minimale dienstverlening van functies en taken in de gezondheidssector. Ik denk bijvoorbeeld aan de openbare psychiatrische ziekenhuizen in Geel en Rekem. Het zou zeer onverstandig en al helemaal niet menselijk zijn om daar geen minimale dienstverlening te waarborgen. Dat is ook gebeurd. Ook voor veiligheidsfuncties en verzorgende functies in de welzijnssector werd een minimale dienstverlening gegarandeerd. Ik denk dat we het er kamerbreed over eens zijn dat zoiets gewettigd is.

Hiermee heb ik volgens mij op alle vragen geantwoord.

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord.

Ward Kennes (CD&V): Minister, ik ben heel tevreden over uw zeer uitgebreid antwoord. Ik stel vast dat de leidend ambtenaren zeer goed en proactief met de situatie zijn omgegaan. Ze hebben de mensen goed over de mogelijkheden geïnformeerd. Dat er 400 procent meer telewerk is geweest, vind ik nogal spectaculair. Het wijst erop dat mensen zich goed organiseren en dat de werklust bij onze ambtenaren zeker niet gering is. Slechts 1,8 procent stakers geregistreerd, dat is inderdaad zeer weinig, zelfs voor een politieke staking. Ik vermoed dat de politieke strekking achter de staking toch op betere resultaten had gehoopt. Vier tot vijf keer meer mensen hebben die dag vakantie genomen en we mogen wel zeggen dat de staking op Vlaams niveau geen succes was.

U zegt dat u niet veel over de algemene lijn kunt zeggen. Het verwondert me dat in de media telkens die toon wordt gezet. We zouden er toch van uit moeten kunnen gaan dat de minister van Binnenlands Bestuur in dit soort zaken namens haar collega's mag spreken, maar via Vlimpers hebben we die informatie dan toch gekregen. We kunnen moeilijk alle ministers over het verloop van de staking en de afwikkeling ervan in hun beleidsdomeinen ondervragen. Dat zou wat ver gaan. Toch denk ik dat we deze vragen in deze commissie moeten stellen en ik ben tevreden met het antwoord. Het verduidelijkt veel en onze administratie heeft zich zeer goed op de situatie voorbereid.

De voorzitter: De heer Maertens heeft het woord.

Bert Maertens (N-VA): Dank voor uw antwoord, minister. De 1,8 procent is inderdaad verwaarloosbaar. Het is iets meer dan de helft van de foutenmarge op de peiling van vandaag. Dat zegt heel veel.

Ik vind het heel positief dat nergens de toegang tot de werkplekken werd verhinderd. Wellicht heeft dat te maken met de lage stakingsbereidheid, maar ongetwijfeld ook met de initiatieven die de leidend ambtenaren als werkgever nemen om het de

mensen mogelijk te maken te gaan werken. Het idee van carpooling met dienstwagens is heel waardevol. Vakantie nemen was mogelijk. Ik weet niet meer welk weer het was, maar ook dat had waarschijnlijk een impact.

Zeker ook van groot belang is te blijven investeren in thuis- en telewerken, niet alleen op stakingsdagen. We moeten ook ruimer onze ambtenaren de kans geven thuis of in satellietkantoren te werken om werk en privé optimaal te combineren. Het is uitstekend dat vanuit de overheid, vanuit werkgeverszijde initiatieven worden genomen om de mensen te laten werken als ze dat willen. Misschien is het tijd dat alle vakbonden de toegang tot de werkplek in alle omstandigheden vrijwaren. Ik hamer daar al jaren op. Het zou het respect voor mensen die staken zeker ten goede komen.

De voorzitter: De heer De Loor heeft het woord.

Kurt De Loor (sp.a): Minister, uw antwoord is alles wat een antwoord van een minister van Binnenlands Bestuur niet moet zijn. Ook de vraagstellers kijken naar de gevolgen van de staking, maar niet naar de oorzaken ervan.

Mensen hebben verdorie goede redenen om te staken. Ze zijn ongerust, onzeker, bang, maar ze zijn het ook niet eens met de gang van zaken. In uw antwoord, minister, hebt u gezegd dat u geen reden zag om te staken. De Vlaamse redenen om te staken waren de afbouw van het personeelsbestand, de afbouw van de werkingsmiddelen van de verschillende diensten, de afbouw van de dienstverlening aan de Vlaming. Allemaal redenen waarbij de Vlaamse ambtenaar zeer betrokken is. Het zijn stuk voor stuk redenen waarbij de Vlaamse ambtenaar in zijn job en in zijn dienstverlening heel nauw betrokken is. Ook het stijgende aantal burn-outs is een reden. We hebben het er in deze commissie al uitvoerig over gehad.

U kunt zoveel plannen opstellen als u wilt, maar als u niets aan de oorzaken doet, dan moet u de gevolgen daarvan niet als bijkomstig afdoen. Ook de vele vragen over de tweede pensioenpijler spelen mee. Allemaal zaken die worden opgeworpen naar aanleiding van de staking. Ze getuigen van een grote betrokkenheid bij de job en dat verwacht ik ook van u, minister, een grote betrokkenheid bij de job en bij de problemen en de ongerustheid die bestaan. U hebt het laconiek over het 'droppen van een stakingsaanzegging', maar ik stel vast dat u blind en doof bent voor de oorzaken. Ik zuig die oorzaken niet uit mijn duim en de stakingsaanzegging komt ook niet als een donderslag bij heldere hemel. Absoluut niet!

Ik heb me de moeite getroost om het rapport van het Rekenhof over de personeelsbesparing bij de Vlaamse overheid erbij te nemen. Vorig jaar december hebben we dat rapport in deze commissie besproken. De sp.a heeft toen gezegd dat we voor een flexibele en efficiënte overheid zijn die een hoge graad van klanttevredenheid als uitgangspunt heeft. In het rapport van het Rekenhof gaan alle alarmbellen af, maar u negeert dat. Als 12 van de 15 leidend ambtenaren zeggen dat er een hoog risico op kwaliteitsvermindering is, dan moet u dat ernstig nemen. Maar dat doet u niet. U polariseert verder. Ik verwacht een totaal andere houding van de minister van Binnenlands Bestuur.

De voorzitter: Minister Homans heeft het woord.

Minister Liesbeth Homans: Mijnheer De Loor, in mijn initieel antwoord twijfelde ik een beetje of ik de term 'politieke staking' wel zou gebruiken, maar bij dezen hebt u aangetoond dat dat wel degelijk terecht was. U haalt allerlei zaken aan en u maakt er echt wel een boeltje van. 98,2 procent van onze Vlaamse ambtenaren heeft niet gestaakt, 1,8 procent wel en u komt hier een hele litanie van oorzaken opsommen. Ik vind het zeer goed dat 98,2 procent van de Vlaamse ambtenaren zijn komen werken en niet in de verleiding zijn gekomen om aan die politieke staking mee te doen. Kan het beter in de Vlaamse overheid? Jazeker! Maar u hebt verdorie veel lef om over de tweede pensioenpijler te beginnen. We

zullen daarover inderdaad nog veel debatten voeren, maar als u de begrotingstabellen bekijkt, dan moet u opmerken dat daarvoor vanaf 2018 wel degelijk een meer dan behoorlijk bedrag is uitgetrokken.

Verder hoop ik, mijnheer Kennes en mijnheer Maertens, dat ik met uw toestemming de leidend ambtenaren mag complimenteren met de goede manier waarop ze de stakingsdag hebben aangepakt.

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord.

Ward Kennes (CD&V): Collega De Loor, niet alleen de mensen die niet hebben meegestaakt, maar ook de collega's hier in de commissie hebben zaken als dienstverlening, tweede pensioenpijler, burn-out herhaaldelijk aan de orde gesteld en we zullen erop blijven doorgaan. Net zoals anderen zal ook ik tijdens de begrotingsbesprekingen het woord nemen over de tweede pensioenpijler. Dat wordt dit jaar in de begrotingsdebatten over bestuurszaken ongetwijfeld een belangrijk punt, maar er zijn heel andere manieren om terechte problemen aan te kaarten en mee op te lossen dan door te staken. In dit geval is 'politieke staking' een correcte omschrijving en daar helpen we weinig mensen en de dossiers die u en mij na aan het hart liggen, mee vooruit. Daar kan aan worden gewerkt via dialoog, gesprek, parlementair werk. Ik deel voor een stuk uw bekommernissen, maar we moeten altijd zoeken naar de juiste instrumenten en het stakingswapen moet steeds een van de allerlaatste zijn.

De voorzitter: De heer Maertens heeft het woord.

Bert Maertens (N-VA): Dank voor het antwoord, minister. Dat volstond. Ik zou kunnen ingaan op de algemene bekommernissen en verzuchtingen van collega De Loor, maar dat zal ik niet doen, want dan zijn we vertrokken voor een actualiteitsdebat van enkele uren. Dat houden we voor een andere keer.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Ward Kennes aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de werking en het beheer van het Agentschap Integratie en Inburgering – 200 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Mercedes Van Volcem

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord.

Ward Kennes (CD&V): Minister, het Agentschap Integratie en Inburgering werd als een privaatrechtelijk EVA, extern verzelfstandigd agentschap, opgericht in 2013. Ik stel deze lange vraag omdat er de afgelopen tijd in die sector allerlei zaken gezegd, geschreven en gebeurd zijn. Het lijkt me dan ook goed kort de voor geschiedenis mee in beeld te brengen.

De instelling heeft een reeks duidelijke opdrachten, zoals vastgelegd in artikel 17 van het decreet over het integratie- en inburgeringsbeleid. Het vervult een reeks belangrijke kerntaken, zoals adviesverstrekking en begeleiding op maat met het oog op empowerment van individuele burgers van de bijzondere doelgroepen om te komen tot een zelfstandige en evenredige participatie, actief burgerschap en sociale samenhang; adviesverstrekking en praktijkondersteuning met het oog op het draagvlak, de beeldvorming en de wederkerigheid van integratie en met het oog op sociale samenhang; het uitreiken van bewijzen van het taalniveau Nederlands; de regie opnemen over een behoeftedekkend en behoeftegericht aanbod Nederlands als tweede taal.

Om de doelstellingen van het Vlaamse integratiebeleid te realiseren vervult het agentschap ook de volgende taken: bepaalde gegevens verzamelen, bewerken en ter beschikking stellen; gerichte, experimentele projecten opzetten; expertise verzamelen en ter beschikking stellen. Verder kan het andere activiteiten en taken uitoefenen die rechtstreeks of onrechtstreeks kunnen bijdragen tot de verwezenlijking van alle daarnet vermelde opdracht en kerntaken. Het agentschap moet dus een heleboel, volgens mij cruciale taken in het Vlaanderen van vandaag vervullen.

De begin september verschenen berichten over mogelijke problemen bij het agentschap – er wordt zelfs over wanbeheer gesproken – doen dan ook een aantal vragen rijzen. Er werd melding gemaakt van het opstappen van de waarnemend voorzitter van het agentschap. Ze deed dat blijkbaar uit onvrede over de werking van de dienst en ze beklemtoonde daarbij dat de raad van bestuur onvoldoende zou worden geïnformeerd door de directie. Ik citeer mevrouw Özcan in Het Belang van Limburg: "Ik kreeg niet genoeg informatie door, en ik wil geen documenten tekenen waarvan ik niet weet waar ze precies over gaan."

Dergelijke uitlatingen van de voorzitter van een belangrijk agentschap zijn toch wel zeer ongewoon te noemen en doen vragen rijzen over de wisselwerking tussen de leiding en de raad van bestuur en over de mate waarin de raad van bestuur op een gedegen manier beslissingen kon en kan nemen. De informatie die de raad van bestuur krijgt van directie en administratie is cruciaal om de juiste beslissingen te kunnen nemen. In een agentschap moeten leiding en raad van bestuur in vertrouwen met elkaar kunnen samenwerken. Wordt dat gehypothekeerd, dan heeft dat natuurlijk zijn weerslag op de goede werking. We kunnen ons afvragen in hoeverre maatregelen aangewezen zijn om het vertrouwen tussen leiding en bestuur te versterken of zo nodig te herstellen.

Daarnaast wordt het agentschap ook geconfronteerd met aanzienlijke financiële tekorten en dat moet ons als commissie zorgen baren. Die tekorten zouden, aldus de berichten, onder meer te wijten zijn aan het feit dat het agentschap extra opdrachten zou uitvoeren waar geen financiering tegenover staat. Ter illustratie daarvan wordt verwezen naar de implementatie van het computersysteem KBI-connect. De kosten daarvan zouden nooit in de boekhouding zijn meegerekend. Andere tekorten zouden ook te wijten zijn aan wat in persberichten 'postfusiekosten' worden genoemd. Dat zijn dus heel wat zaken die wij als parlementsleden uit de media moeten vernemen en die ons ongerust maken.

Een belangrijk punt blijft de ontslagronde die we in de plenaire vergadering al konden bespreken. Daar wil ik op zich niet opnieuw op ingaan, maar toen is niet de vraag aan bod gekomen welke criteria er in die ontslagronde worden gehanteerd. En waarom is er destijds gekozen voor contracten van onbepaalde duur? Dat hebben we in het parlement nog niet besproken.

Ook valt vandaag op dat het agentschap zich sterk bezighoudt met inburgering, maar dat de pijler integratie, naar mijn aanvoelen, minder aandacht krijgt. Nochtans kan het belang van deze pijler niet genoeg worden benadrukt. Een inburgeringstraject is noodzakelijk, maar wel maar een eerste stap richting integratie. De echte integratie begint immers pas nadien, in de samenleving zelf. Daar moet voldoende op worden ingezet.

Minister, kunt u verduidelijken waarom de waarnemend voorzitter van het agentschap ontslag heeft genomen? Hebt u daarover met haar vooraf of nadien een gesprek gehad? Klagen ook andere leden van de raad van bestuur over het niet verkrijgen van voldoende informatie of was het vooral een individuele appreciatie? Hebt u naar aanleiding van het ontslag overleg gehad met andere leden van de raad van bestuur over de werking van het agentschap?

Werd u voordien reeds op de hoogte gebracht door de achtereenvolgende voorzitters en bestuurders over het mogelijk gebrekkig functioneren van de diensten? Hebt u daarover ooit enige informatie ontvangen van de regeringscommissaris? Zo ja, van welke strekking was die informatie en hebt u er op een of andere manier gevolg aan gegeven?

Hoe is het financieel tekort bij het agentschap ontstaan en hoe kan het worden verklaard? Welke maatregelen werden reeds genomen om de verdere opbouw van de tekorten in te dijken? Op welke wijze werd u over financiële problemen op de hoogte gebracht?

Kloppen de berichten dat het agentschap extra opdrachten uitvoert waar geen financiering tegenover staat en dat de kosten daarvan niet in de boekhouding werden meegerekend? Zo ja, laat u dat dan verder onderzoeken?

Hoe verloopt de concrete afwikkeling van de aangekondigde ontslagronde? Treft het ontslag enkel personeelsleden die in het kader van de bijkomende werklast ingevolge de asielcrisis werden aangenomen of komen ook andere personeelsleden in het vizier? Welke criteria worden gehanteerd bij die ontslagronde? We hebben begrepen dat er een link is met de asielcrisis, maar het zou natuurlijk kunnen dat tussen de mensen die ontslagen zullen worden, ook personen zitten die niet werden aangeworven in het kader van de asielcrisis. Dat is op dit moment voor mij zeer onduidelijk.

Waarom werd er bij de aanwerving van bijkomende personeelsleden voor wat uiteindelijk een tijdelijke opdracht is, voor contracten van onbepaalde duur geopteerd?

Wat is uw visie op de pijler integratie van het agentschap? Deelt u de mening dat deze pijler in de toekomst sterker moet worden uitgebouwd?

De voorzitter: Minister Homans heeft het woord.

Minister Liesbeth Homans: Heel wat vragen, mijnheer Kennes, maar ook terrechte vragen, gelet op het feit dat de problematiek ook in de media aan bod is gekomen. Als ik me niet vergis, hebt u er twee weken geleden een actuele vraag over gesteld, maar in dat geval is de tijd natuurlijk beperkt tot twee minuten. Ik heb hier een antwoord van negen bladzijden en zal er vandaag heel uitvoerig op ingaan. Het is een belangrijke problematiek die ik van duiding wil voorzien, want ik heb problemen met enkele zaken die in de media zijn gekomen, zoals wanbeheer en mismanagement. Het getuigt van weinig respect voor de mensen die in het agentschap werken, van welke politieke kleur ze ook zijn. Voor alle duidelijkheid, elke kleur is in de raad van bestuur vertegenwoordigd. Jammer dus van dergelijke berichten, en een en ander moet zeker worden verduidelijkt en rechtgezet.

Weet ik waarom de waarnemend voorzitter ontslag heeft genomen en heb ik voor- of achteraf een gesprek gehad? Nee, ik heb voorafgaand aan het ontslag van mevrouw Özcan – ik hoop dat ik dat juist uitspreek – van haar absoluut geen signalen gekregen over een slechte doorstroming van informatie. Dat is nooit tot bij mij of mijn kabinet gekomen. Mevrouw Özcan heeft ook nooit op enige manier haar ongenoegen tegen mij of mijn kabinet geuit. Op 30 augustus 2017 heb ik samen met u allen in de krant De Morgen gelezen dat mevrouw Özcan ontslag had genomen.

Nadien heb ik in diezelfde en ook in andere media kunnen vernemen dat mevrouw Özcan de politieke overstap maakte van Open Vld naar Groen. Ik kan alleen samen met u vaststellen dat mevrouw Özcan het prioritair vond om eerst de media in te lichten over haar ontslag vooraleer ze haar collega's van de raad van bestuur en de algemeen directeur van het agentschap heeft ingelicht. Mevrouw Özcan heeft noch vóór noch na haar ontslag enige poging ondernomen om met mij of met mijn kabinet contact op te nemen. Alle bestuurders, dus alle leden van

de raad van bestuur, hebben op het ontslag gereageerd via een persbericht: ze zijn zeer verbaasd door de beslissing en de beweegredenen van mevrouw Özcan. De bestuurders hebben meteen ook het vertrouwen in het management van het agentschap benadrukt. Ik vind het belangrijk dat dit allemaal gebeurd is.

Werd ik voordien al op de hoogte gebracht door de achtereenvolgende voorzitters en bestuurders van het agentschap over het mogelijke gebrekkige functioneren van zijn diensten? Heb ik daar meer informatie over gekregen? Wanneer ben ik eigenlijk op de hoogte gebracht dat er financiële problemen waren? Ik mis iets in die vraagstelling, maar dat zal natuurlijk per ongeluk zijn. Je hebt voorzitters en bestuurders, maar er werd ook een regeringscommissaris aangeduid. Ik denk dat we dit in het kader van de openbaarheid van bestuur kunnen toevoegen aan het verslag. Ik heb hier het officiële verslag van de regeringscommissaris, dat mij in juni 2017 werd bezorgd in het kader van de begrotingsopmaak 2018. Toen heeft de regeringscommissaris voor het eerst gemeld dat er tekorten dreigden in 2018 indien er geen extra financiering zou komen vanuit de Vlaamse overheid. De regeringscommissaris heeft bij de begrotingsopmaak 2017 geen gewag gemaakt van enig probleem. Er was dus geen enkel financieel probleem. Dat is blijkbaar op zeer korte termijn allemaal ontstaan. We zullen deze officiële rapporten van de regeringscommissarissen overmaken. Dan kan dat bij dat dossier worden gevoegd.

In het kader van de begrotingsopmaak 2018 hebben wij dus van de regeringscommissaris dat advies gekregen. Daarna heeft mijn kabinet onmiddellijk contact opgenomen met de heer Riffi, om bijkomende vragen te stellen omdat er toch een aantal zaken in zijn rapport voor ons niet altijd heel duidelijk waren. Als het over zoiets precairs gaat, is het toch normaal dat je bijkomende vragen stelt. We hebben ook het antwoord gekregen op die vragen. Dat is geen enkel probleem. Ik zegt het maar, collega's, om aan te geven dat wij onmiddellijk in actie zijn geschoten. Als u weet dat we dit verslag in juni 2017 hebben gekregen, dat de begrotingsopmaak 2018 gebeurt in september 2017, dat wij onmiddellijk tot actie zijn overgegaan op het kabinet, door de vraag te stellen niet alleen aan de heer Riffi maar natuurlijk ook aan het management en aan het dagelijks bestuur van het agentschap, dan weet u dat we heel hard en kort op de bal hebben gespeeld. Mijnheer Kennes en andere collega's, u zult waarschijnlijk ook hebben gezien in de begrotingstabellen dat er voor 2018 in 5,5 miljoen euro extra is voorzien voor het agentschap. We hebben onmiddellijk onze verantwoordelijkheid opgenomen, vanaf het ogenblik dat we voor de eerste keer met die financiële problemen werden geconfronteerd.

Ik denk dat het goed is dat ik dit hier heel eventjes heb uiteengezet. We zullen dit overmaken aan de commissiesecretaris, zodat dit dossier volledig is. We hebben echter onze verantwoordelijkheid opgenomen, zeker ik, als functioneel bevoegd minister. U weet hoe dat gaat tijdens begrotingsbesprekingen: je krijgt geld, maar geld is niet eindeloos. Je moet als functioneel bevoegd minister – en ik heb zeven bevoegdheden! – weten in welke zaken je extra geld wilt steken. Ik heb er bewust voor gekozen om met het geld dat aan mij werd toevertrouwd iets aan dat probleem te doen. Ik heb ook nog andere maatregelen genomen, bijvoorbeeld voor het groeipad in de sociale economie – maar dat hoort niet in deze commissie thuis.

Wat zijn nu de oorzaken van de financiële problemen of het tekort, zoals u wilt, bij het Agentschap Inburgering en Integratie? Het is twee weken geleden al heel kort aan bod gekomen. U weet dat in 2015 meer dan twintig organisaties zijn ingekanteld in het Vlaams agentschap. U weet dat er naast het Vlaams agentschap ook nog een Antwerps en een Gentse agentschap bestaan. Maar ik ga mij in dit Vlaams Parlement beperken tot de vraag die de heer Kennes heeft gesteld over het Vlaams agentschap.

Deze organisaties moesten gefuseerd worden in het Vlaams agentschap. Dat bracht en brengt nog altijd heel wat uitdagingen met zich mee. Een van de doelstellingen

van de fusieoperatie was efficiëntiewinsten te boeken. Ik heb dat twee weken geleden in de plenaire vergadering ook gezegd. Efficiëntiewinst moet je niet louter financieel bekijken. Het gaat ook over een nóg betere dienstverlening. Dat heeft weinig te maken met het financiële aspect. Wel een klein beetje natuurlijk: als je fusies doet, is het normaal dat de dienstverlening uitbreidt en nóg beter wordt – de dienstverlening van al die ingekantelde organisaties was al goed. Het agentschap is meteen gestart met het uniformiseren van processen en met het opzetten van beheersstructuren.

Collega's, jullie begrijpen hopelijk dat het, als je twintig organisaties inkantelt in één agentschap, niet altijd gemakkelijk is om bepaalde processen te uniformiseren en om een standaard te vinden waarin iedereen zich kan vinden. Je moet ook voor wat betreft de manier van werken tot een gemeenschappelijke deler komen. Net op het moment dat het agentschap in 2015 bezig was met die efficiëntiewinsten en met die fusie, werden we geconfronteerd met het uitbreken van de asielcrisis. Dit had een enorme druk op het Agentschap Inburgering en Integratie tot gevolg. Die druk was terecht in zoverre dat we vooralsnog het enige geweest zijn waar inburgering verplicht is. Als we iets verplichten, moeten we ervoor zorgen dat er voldoende aanbod is.

Ik was niet de enige die extra middelen kreeg in het kader van de asielcrisis. Ook de ministers Crevits en Vandeuren kregen extra middelen, en ook nog andere collega's. Maar het was een juiste keuze van het agentschap om er op dat moment voor te kiezen om het aanbod te verzekeren, niet alleen ten aanzien van de nieuwe mensen die instroomden om een inburgeringstraject op te starten, er moest ook voor worden gezorgd dat er geen wachtlijsten ontstonden voor mensen die op vrijwillige basis wilden inburgeren. We weten dat er heel veel mensen zijn van binnen Europa die we niet kunnen verplichten, maar die dat wel vrijwillig willen. Ik denk dat het heel jammer zou zijn indien we dan de kansen zouden hebben afgepakt van die mensen. Het agentschap heeft alles op alles gezet om daar geen wachtlijsten te doen ontstaan. Collega's, sta me toe te zeggen dat het daar wonderbaarlijk in is geslaagd.

Mijnheer Kennes, maar ook andere collega's, hier werden al vaak vragen over gesteld. Maar er zijn tot op vandaag geen wachtlijsten voor inburgering. We mogen deze pluimen op de hoge hoed van de verschillende agentschappen steken, niet alleen van het Vlaams agentschap, maar ook van de agentschappen in Antwerpen en Gent. Ook daar deden ze meer dan hun best.

Ik heb al gezegd dat het agentschap onmiddellijk kort op de bal heeft gespeeld om het aanbod te kunnen garanderen. Het heeft de druk zeer goed opgevangen. De dienstverlening kon daardoor gegarandeerd blijven. Dat was zeer belangrijk. Ik hoop dat we dit hier ook kamerbreed kunnen ondersteunen. Dat zal ik subiet wel horen.

Mijnheer Kennes, ik heb de vorige keer ook gezegd dat het agentschap in 2016 ongeveer 18.000 projecten meer heeft opgestart. Dat was 52 procent meer dan in 2014, dat is toch wel beduidend veel meer. Dat wijst toch ook op de extra druk en werkdruk die er toen was binnen het agentschap. De uitbouw van de capaciteit van de eerstelijnsdienstverlening vroeg natuurlijk zeer veel tijd en energie van het agentschap, waardoor de geplande efficiëntiewinsten door de inkanteling na de fusie van die twintig organisaties natuurlijk niet allemaal konden worden gerealiseerd.

U weet dat iemand die in een asielprocedure zit al vanaf vier maanden aan een inburgeringstraject kan beginnen. NT2 kan vanaf dag één. Men moet zelfs niet wachten op een erkenning. Zodra men erkend is, moet men zich verplicht binnen de drie maanden registreren en ten laatste binnen de zes maanden beginnen met het traject.

Men kan dus al beginnen vanaf vier maanden dat men in de asielprocedure zit, zonder dat men een erkenning op zak heeft. Veel mensen hebben dat gedaan. Ook daar heeft het agentschap in kwestie meer dan zijn verantwoordelijkheid opgenomen.

De aandacht van het management moest dus niet alleen gaan naar de uitbreiding van de dienstverlening, er waren natuurlijk bijkomend ook een aantal onvoorziene tegenslagen, zoals de aansluiting bij de gemeenschappelijke dienstencentra van de Vlaamse overheid die als extern verzelfstandigd agentschap (EVA) veel moeilijker verliep dan gedacht. Ook de kwaliteit van een deel van de huisvesting voldeed niet aan de kwaliteitseisen van een agentschap. Dat moest dus ook allemaal opgelost worden.

We weten allemaal dat bovendien de gevolgen van de asielcrisis nog steeds merkbaar zijn binnen de organisatie. Het aantal lopende inburgeringstrajecten ligt nog steeds hoger dan voorheen omdat men een inburgeringstraject natuurlijk niet afrondt op twee maanden tijd. Iedereen doet dat op zijn eigen ritme. Sommige mensen doen er anderhalf jaar over, sommige mensen kunnen dat in negen maanden. Dat heeft natuurlijk te maken met de capaciteiten van de personen in kwestie. Het aantal lopende inburgeringstrajecten ligt nog steeds hoger dan voor het uitbreken van de asielcrisis. Dat lijkt me ook logisch. Het is echter wel duidelijk dat de gevolgen van de asielcrisis op de eerstelijnsdienstverlening stilaan wel afnemen. Bijgevolg zal de tijdelijke extra dienstverlening moeten worden afgebouwd.

Bij de begrotingsopmaak 2018 heb ik in de nodige middelen voorzien, 5,5 miljoen euro, om het agentschap in 2018 opnieuw een gezond financieel evenwicht te laten bereiken. Deze middelen zijn bedoeld voor het financieren van de herstructureringskosten en de broodnodige investeringen die moeten leiden tot efficiëntiewinsten. Zonder dat geld zou dat absoluut niet mogelijk zijn.

In 2018 is er ook in 3,2 miljoen euro asielmiddelen voorzien voor het agentschap bovenop de middelen die ze al in 2017 en 2016 hebben gekregen. Het is dus niet zo dat ze in 2018 totaal geen asielmiddelen krijgen. Bij mijn collega's zie je die asielmiddelen ook dalen. Dat is binnen de Vlaamse Regering ook altijd de afspraak geweest.

Mijnheer Kennes, het was inderdaad een veel te kort debat. Bij een actuele vraag mogen we niet veel zeggen. Voor diegenen die het niet hebben gevolgd: er is nooit bespaard geweest op het agentschap. Dat hebt u niet beweed, voor alle duidelijkheid. Ik wil wel nog een aantal cijfers meegeven die dat ook aantonen. Ik heb het nu alleen over de basistoelagen, dat is het gemakkelijkst om te vergelijken want de asielmiddelen zijn afhankelijk van de instroom. In 2015 was de basistoelage van het agentschap 35,2 miljoen euro; in 2016 38,8 miljoen euro; in 2017 40,1 miljoen euro; en in 2018 gaat het, door de 5,5 miljoen euro die er is bijgekomen, over 45,6 miljoen euro. Dat is dus 10,4 miljoen euro meer dan in 2015. 'Significant' is een woord dat we niet altijd graag horen, maar in dezen is het toch wel terecht. Collega's, er is dus absoluut niet bespaard op het agentschap, integendeel, er is alleen maar geld bijgekomen.

Kloppen nu de berichten dat het agentschap extra opdrachten heeft uitgevoerd waar geen financiering tegenover staat en dat de kosten daarvan niet in de boekhouding werden opgenomen? Mijnheer Kennes, het klopt dat het agentschap een beperkt aantal opdrachten heeft bijgekregen. Ik denk concreet aan de resultaatsverbintenis maatschappelijke oriëntatie (MO) die is ingevoerd. Dat behoort dan uiteraard tot de taken van het agentschap, maar daartegenover stond wel degelijk een passende dotatie. Ik had het daarnet over de stijging van de dotatie tussen 2015 en 2018. Laat nu 2018 eventjes buiten beschouwing, zelfs tussen 2015 en 2017 is het nog altijd 5 miljoen euro extra. Volgens mij moet dat wel voldoende zijn om die beperkte extra taken die er zijn bijgekomen te kunnen opvangen.

U vraagt of de kosten daarvan al dan niet in de boekhouding worden opgenomen. Ik ga er in elk geval van uit. Ik heb in elk geval nooit het signaal gekregen dat dit niet het geval zou zijn, ook niet van de regeringscommissaris. Ik ga er dus van uit dat het allemaal braafjes is opgenomen in de boekhouding, zoals het hoort.

U vraagt naar de oorzaak. Ik heb al heel veel oorzaken gegeven. Als besluit van dit antwoord kan ik toch wel stellen dat de oorzaak van de problemen die er vandaag zijn een cocktail van oorzaken is. Dat is begonnen met de jammerlijke samenloop van de fusieoperatie, met een inkanteling van meer dan twintig organisaties, en de asielcrisis waarmee Vlaanderen, en niet alleen Vlaanderen maar heel het land, geconfronteerd werd.

Hoe gaat het nu met de afwikkeling van de aangekondigde ontslagronde? Welke personeelsleden komen er in het vizier? U weet dat de afwikkeling van de aangekondigde ontslagronde voorwerp is van sociaal overleg. De beslissing om te werken met contracten van onbepaalde duur is genomen in overleg en op uitdrukkelijke vraag van de vakbonden zelf. Niet alleen ik, maar ook andere collega's van de regering hebben altijd zeer duidelijk gecommuniceerd dat de asielmiddelen van tijdelijke aard waren. Er konden nieuwe werknemers contracten krijgen, maar ze moesten weten dat de tewerkstelling, van welke aard de contracten ook waren, tijdelijk was. Dat werd ook zo gecommuniceerd aan de werknemers in kwestie. Het is altijd gezegd dat het tijdelijk was vanwege de asielcrisis. De vakbonden hebben altijd uitdrukkelijk gevraagd om er contracten van onbepaalde duur van te maken. Destijds wist iedereen dat onbepaalde duur niet gelijk stond met 'voor altijd'. Men wist zeer duidelijk dat het over tijdelijke tewerkstelling ging. De raad van bestuur heeft uiteindelijk ingestemd om te werken met contracten van onbepaalde duur om verschillende redenen, onder andere omdat het agentschap niet kon inschatten hoelang de verhoogde werklast zou duren. Iedereen, en dus ook de medewerkers, wist dat het wel degelijk tijdelijk werk was.

Ik ben van mening dat de pijler integratie van het agentschap sterker moet worden uitgebouwd in de nabije toekomst. Ik ben het in elk geval niet eens met de stelling, als ze al geponeerd werd, dat het aspect integratie minder uit de verf zou komen bij het agentschap. Dat heeft eerder te maken met een perceptieprobleem. Het is natuurlijk niet toevallig dat het Agentschap Integratie en Inburgering vooral wordt geassocieerd met het thema inburgering. Inburgering is immers een zeer uniek aanbod in Vlaanderen. Slechts drie agentschappen zijn daarmee bezig. Naast inburgering heeft het agentschap vooral een stimulerende en ondersteunende rol op het vlak van integratiebeleid, waardoor dit werk minder zichtbaar is voor het brede publiek. Dit is het zogenaamde tweedelijnswork, en het gebeurt wel degelijk, maar het is gewoon minder zichtbaar. Inburgering kun je meten. U kunt mij vragen hoeveel mensen in een bepaald jaar het inburgeringstraject hebben afgerond, of hoeveel mensen er in een bepaald jaar een inburgeringstraject zijn gestart. Een antwoord geven op de vraag hoeveel mensen een succesvolle integratie in een bepaald jaar hebben afgerond, is veel moeilijker. In de perceptie is het iets helemaal anders.

Het mag echter wel gesteld worden dat het integratiebevorderend werk van het Agentschap Integratie en Inburgering zeer goed gekend is bij zijn belangrijkste stakeholders. Dat is goed. Het wordt ook zeer gewaardeerd. Ik moet u maar verwijzen naar een enquête die de VVSG vorig jaar heeft afgenomen bij de lokale besturen. Het rapport vermeldt met zoveel woorden dat de lokale besturen erg tevreden zijn over de samenwerking met het agentschap, zowel wat betreft inburgering als, vooral, de pijler integratie, omdat daarin de lokale besturen een grotere rol spelen dan in inburgering.

Het agentschap ondersteunt ook diverse actoren bij het werken aan integratie. Maar het is natuurlijk ook de medeverantwoordelijkheid van verschillende beleidsdomeinen, maar ook van de lokale besturen. U weet dat ik het kader van de vluchtelingencrisis – of de asielcrisis, zoals u wilt – vanuit mijn bevoegdheid Binnenlands Bestuur 22,5 miljoen euro extra heb vrijgemaakt voor de lokale besturen. Minister Vandeuren heeft dan ook nog eens middelen vrijgemaakt voor woonbegeleiding, minister Crevits voor het onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers (OKAN),

en minister Muyters voor het werkervaringstraject. Ik heb die 22,5 miljoen euro vanuit mijn bevoegdheid Binnenlands Bestuur vrijgemaakt om de lokale besturen aan de pijler integratie te laten werken. Wij faciliteren en betalen de inburgeringstrajecten, maar integratie is toch ook wel een belangrijke taak van de lokale besturen. Ik zeg niet 'bij uitstek een belangrijke taak', want dan zou het lijken alsof ik mijn verantwoordelijkheid van mij afschuif.

Als ik mijn volledige budget voor 2016 bekijk, het laatste jaar dat volledig bekend is, en dan bekijk ik het ruimer dan alleen maar de dotaties aan de agentschappen zelf – ik heb daarnet de stijging van de dotatie aan de Vlaamse agentschappen uit de doeken gedaan –, dan stel ik vast dat ongeveer 46 procent naar inburgering is gegaan en 49 procent naar integratie.

Mijnheer Kennes, ik hoop dat dit aantoonst dat de pijler integratie wel degelijk belangrijk wordt bevonden, niet alleen door mezelf maar ook door het agentschap.

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord.

Ward Kennes (CD&V): Ik wil voor de goede orde nog één zinnetje uit mijn vraag herhalen, om duidelijk te maken dat ik ook oog had voor de regeringscommissaris: "Hebt u dienaangaande ooit enige informatie ontvangen van de regeringscommissaris?" De vraagstelling was ook wat dat betreft redelijk volledig.

Ik heb begrepen dat de informatie laat gekomen is, en dat u zeer snel en zeer kort op de bal hebt gespeeld. Dat is goed. Bij de andere leden van de raad van bestuur zijn er niet meteen dezelfde klachten gemeld als degene die de ontslagnemend waarnemend voorzitter had gemeld. Ik kan zeggen dat zo'n overleg niet zinvol is maar, ook al nemen de mensen geen initiatief, het is toch altijd nuttig om te weten wat er allemaal speelt als er ergens een conflict of een rel of een incident is. Maar goed, dat is een appreciatie.

Het is goed dat we in deze commissie wat langer hebben stilgestaan bij dat financiële tekort. Blijkbaar spelen er heel wat factoren door elkaar en kan er niet één enkele factor als verklaring worden aangegeven. Ik begrijp dat er problemen waren rond de huisvesting en dat de integratie complexer is geworden. Misschien was er te weinig tijd om te focussen op de efficiëntiewinsten omdat dat samenviel met die grote asielinstroom. Het was een slecht moment voor een agentschap dat pas was opgestart.

Ik begrijp dat er bijkomende middelen zijn, maar het is me nog niet helemaal duidelijk hoe we greep krijgen op de oorzaken van dat financiële tekort. Het is goed dat er bijkomende middelen zijn als er een tekort is, maar over het structurele karakter ervan en over het stelpen van die financiële bloeding heb ik op dit moment nog niet meteen helemaal zicht, en misschien ook u, minister, niet. Het is goed dat er bijkomende middelen worden vrijgemaakt. Minister, daarmee geeft u aan dat u het een belangrijk thema vindt. Maar we moeten ervoor zorgen dat er een controle op het tekort komt. Het mag geen structureel punt worden.

Minister, er is nog een vraag onbeantwoord. Misschien hebt u geen informatie over hoe dat intern in een EVA gaat gebeuren, maar wat zijn nu de selectiecriteria om te bepalen wie er zal moeten vertrekken? Men heeft op een bepaald moment mensen aangeworven voor een bijkomende taak, om de verhoogde instroom van asielzoekers mee op te vangen. Er zijn veel mensen met een contract van onbepaalde duur. Zijn er ook andere mensen, die om een andere reden daarvoor al waren aangeworven, die zullen worden ontslagen? En zullen sommige mensen met een contract van onbepaalde duur die wisten dat het niet 'voor altijd' was, kunnen blijven? Bestaat er duidelijkheid over? Is dat een verhouding van één op één? Of spelen daar andere criteria?

Dat is voor mij nog zeer onduidelijk. Het zou me verheugen om ook daar nog een antwoord op te kunnen krijgen.

De voorzitter: De heer Wouters heeft het woord.

Peter Wouters (N-VA): Dat we bij een actuele vraag weinig kunnen debatteren, is nu, denk ik, ruimschoots goedgemaakt. Minister, uw antwoord was zeer volledig. Ik dank u daar ook voor. Ik onthoud vooral dat we niet alleen financieel een efficiëntiewinst zullen boeken, maar die efficiëntiewinst óók financieel zijn. We moeten dat ruimer kunnen interpreteren. Ook de resultaatsverbintenis is in het hele gebeuren een belangrijke pijler.

Er is nog steeds een hoge werkdruk, maar dat is overal zo. Ik neem aan dat de 5,5 miljoen euro extra om de situatie gezond te maken ook maar een tijdelijke bijdrage is. Dat is mij niet volledig duidelijk.

Het verheugt me ook dat we een permanente samenwerking op poten aan het zetten zijn tussen de lokale overheden en de diverse bevoegdheden hier. Ik gebruik een modern woord: als we dat allemaal 'samen' aanpakken, is dat een zeer goede zaak in deze materie.

De voorzitter: Mevrouw Kherbache heeft het woord.

Yasmine Kherbache (sp.a): Minister, ik deel de bezorgdheid van de heer Kenes over het beheer van het Agentschap Integratie en Inburgering. Het heeft een heel belangrijke taak. Op een moment dat integratie en inburgering zo acuut zijn en belangrijk, is het niet goed dat men bezig moet zijn met interne beleidskwesaties. We konden er in de media over lezen, over wanbeleid en dergelijke. U hebt tot nu omstandig kunnen toelichten. Het is gewoon spijtig dat dat nu zo overheerst, terwijl er zoveel andere katten te geselen zijn.

U hebt aangegeven dat er in de loop van het hele proces bij de begrotingsopmaak contact is geweest, maar daarna zei u dat u over het ontslag van de waarnemend voorzitter en de aanleiding daartoe nooit werd gecontacteerd. Ik spreek over mijn eigen verleden, zeker als het over EVA's gaat, die een zo belangrijke rol vervullen: er is altijd regelmatig contact tussen een kabinet en een EVA. Er wordt overlegd om elkaar daarin te versterken. Dat verbaast mij. Zeker in tijden waarin het agentschap zo onder druk staat en dat het in de media vaak wordt geïllustreerd, is het belangrijk dat er regelmatig contact is. Het verbaast me dat u aangeeft dat ze u niet hebben gecontacteerd. Bent u daar het afgelopen jaar of de afgelopen twee jaar zelf al op bezoek geweest, om eens te gaan zien wat die mensen daar doen en hoe ze werken? Dat is toch ook belangrijk om de werking van het agentschap te valoriseren? Wordt er nu wel regelmatig samengezeten om te vermijden dat we opnieuw in een dergelijke situatie terechtkomen?

De eerste fase van de hele vluchtelingen crisis was inderdaad inburgering, maar onderschat het belang niet van integratie.

Minister, dat is langetermijnwerk. Dat vergt enorm veel investeringen. U hebt in uw antwoord verklaard dat er in het verleden al een stijging is geweest. De laatste stijging in het budget is er gekomen om de financiële put te dempen. Ik hoop dat de ambitie voor de toekomst groter is. Ik denk dat we, ook op het vlak van integratie, voor gigantische uitdagingen staan.

De voorzitter: Minister Homans heeft het woord.

Minister Liesbeth Homans: Mevrouw Kherbache, ik zal met dat laatste punt beginnen. Ik heb het net uit de doeken gedaan, maar het is mogelijk dat ik uw opmerking verkeerd heb begrepen.

De basistoelage is enkel gestegen. Tijdens de begrotingsopmaak voor 2018 heb ik onmiddellijk mijn verantwoordelijkheid genomen en heb ik bijkomende middelen in het agentschap geïnvesteerd. Ik wil hier nog aan toevoegen dat in 2018 3,2 miljoen euro aan asielmiddelen aan het agentschap wordt toegekend. Indien zou blijken dat er plots weer een nieuwe instroom is, zal de Vlaamse Regering haar verantwoordelijkheid nemen. Dit geldt natuurlijk voor alle leden van de Vlaamse Regering. Er zullen dan opnieuw bijkomende middelen komen.

We hebben alles gedaan wat in onze mogelijkheden ligt. We hebben de dotaties enkel verhoogd. De asielmiddelen zijn aanzienlijk geweest en zullen dat in 2018 ook nog zijn. Bovendien heb ik vanuit mijn eigen begrotingspotje zelf 5,5 miljoen euro in het agentschap geïnvesteerd. Ik ben nochtans pas in juli 2017 op de hoogte gebracht.

Wat de vraag over het ontslag betreft, zou ik u willen vragen eens te proberen u in mijn plaats te stellen. Ik weet dat het wederzijds moeilijk zou zijn, maar we doen een poging. Ik lees ook De Morgen. Elke politicus moet elke krant lezen. Ik heb dat in de krant gelezen. Het ontslag van de waarnemend voorzitter stond in de krant.

Er zijn uiteraard contacten tussen het kabinet en de raad van bestuur geweest. Niemand wist iets. Vindt u dan echt dat ik als functioneel bevoegd minister naar die dame had moeten bellen met de vraag waarom ze ontslag had genomen? Ik denk het niet.

Ik wil nog medelen dat ondertussen iemand anders tot voorzitter van de raad van bestuur van het Agentschap voor Inburgering en Integratie is benoemd. U weet dat wellicht al. Die persoon is u niet onbekend. Het gaat om de heer Verhaert, de voormalige stadssecretaris van de stad Antwerpen. Tijdens de korte periode waarin hij voorzitter van het agentschap is, heeft hij het kabinet al verschillende malen bezocht. We hebben al verschillende gesprekken gevoerd. Veel heeft met de herstructurering te maken. Hij is gepikt en gemazeld in een omgeving waarin hij met betrekking tot herstructureringen wel enkele katten heeft gege-seld. Volgens mij is het de juiste man op de juiste plaats. Er zijn heel wat contac-ten geweest en die contacten zullen er ook blijven.

Mevrouw Kherbache, ik vind het niet mijn taak of mijn opdracht naar een ont-slagnemend waarnemend voorzitter te bellen nadat ik dat ontslag zelf in de me-dia heb moeten vernemen.

Mijnheer Kennes, ik begrijp waarom u een vraag stelt over de criteria voor de personeelsleden. Ik begrijp de bekommernis die hiermee gepaard gaat. Dit maakt echter deel uit van het sociaal overleg. Aangezien ik het sociaal overleg, net als u allicht, alle kansen wil geven, kan ik daar echt niets over zeggen. Ik kan wel medelen dat ikzelf en anderen de vakbonden komende vrijdag zullen ont-vangen. Het is de bedoeling alles in goede banen te leiden en het sociaal overleg alle kansen te geven.

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord.

Ward Kennes (CD&V): Minister, ik begrijp dat hierover momenteel niet verder kan worden gecommuniceerd. Ik ben blij te vernemen dat overleg met de vakbon-den is gepland. Ik heb tijdens de plenaire vergadering vernomen dat voor het col-lectief ontslag is gekozen. Dat houdt voor het personeel een aantal garanties in. Ik hoop dat hier voldoende aandacht aan wordt geschonken om dit in zo goed moge-lijke omstandigheden te laten verlopen. Overleg is hiervoor zeker een voorwaarde.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Marnic De Meulemeester aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de blockchaintechnologie bij lokale besturen – 2880 (2016-2017)

VRAAG OM UITLEG van Bert Maertens aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de toepassing van blockchain bij de Vlaamse overheid – 16 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Mercedes Van Volcem

De voorzitter: De heer De Meulemeester heeft het woord.

Marnic De Meulemeester (Open Vld): Voorzitter, onlangs is in een krant een uitgebreid artikel verschenen over de voordelen van de blockchaintechnologie. Blockchain maakt het mogelijk transacties op een onweerlegbare wijze af te handelen en te registreren zonder dat hiervoor nog een centraal aanspreekpunt nodig is. De stad Antwerpen experimenteert al volop met deze nieuwe technologie, die tot een grote administratieve vereenvoudiging leidt.

Blockchain heeft het potentieel om heel wat administratieve processen over te nemen. Een voorbeeld is een app die de hele levensloop van de burger registreert, van de geboorte tot het overlijden. Gebeurtenissen die worden gelogd, zetten automatisch een hoop administratieve processen in gang. Als een dokter of een vroedvrouw de geboorte van een kind aanmeldt, kan dat automatisch worden doorgestuurd naar de lokale administratie, Kind en Gezin, de bank, de verzekeringsmaatschappij en de mutualiteit. Burgers moeten dan enkel die eerste stap in gang zetten, en de blockchain doet de rest.

Met het Vlaanderen Radicaal Digitaal-project wil de Vlaamse Regering de lokale besturen aanmoedigen om voluit de digitale kaart te trekken. Dit moet leiden tot een efficiënter en klantvriendelijk bestuur met minder rompslomp voor het bestuur en de burger.

Minister, bent u op de hoogte van blockchaintechnologie? Ziet u mogelijkheden voor onze steden en gemeenten? Denkt u eraan de steden en gemeenten financieel aan te moedigen om de stap te zetten in de richting van deze nieuwe technologie?

De voorzitter: De heer Maertens heeft het woord.

Bert Maertens (N-VA): Voorzitter, mijn vraag om uitleg heeft betrekking op blockchain, maar ik weet niet hoe we dit precies in het Nederlands moeten vertalen. Blokketen klinkt ook niet goed. *(Opmerkingen van minister Liesbeth Homans)*

Het is blijkbaar een blokkenketen. We leren bij. Blockchain heeft echter al algemeen ingang gevonden. Het is een werkwijze die voor een grote administratieve vereenvoudiging zorgt en op dat vlak revolutionair is. Het zorgt ook voor een goede beveiliging. Ik heb gelezen dat fraude nagenoeg onmogelijk blijkt. Ik ben zelf geen specialist. Blockchain laat toe transacties sneller en goedkoper te laten verlopen, wat ook interessant is.

Minister, ik weet dat er in Antwerpen twee congressen over deze technologie zijn gehouden. In het Smart City-project in Antwerpen zullen tevens blockchainconcepten worden getest. U beoogt met Vlaanderen Radicaal Digitaal een verregaande vereenvoudiging en slimme digitalisering van de Vlaamse overheid. Na de bespreking van uw beleidsbrief Bestuurszaken 2016-2017 hebben een aantal commissieleden,

waaronder ikzelf, een motie ingediend die door het Vlaams Parlement is goedgekeurd. Daarin hebben we de Vlaamse Regering gevraagd bij de uitwerking van de acties voor Vlaanderen Radicaal Digitaal oog te blijven hebben voor de behoeften van de lokale besturen en hen bij de uitwerking van de acties te betrekken. Hierdoor moet de digitale communicatie tussen de verschillende overheden, de burgers en de ondernemingen optimaal verlopen.

Minister, bent u van oordeel dat blockchain de doelstellingen van het programma Vlaanderen Radicaal Digitaal mee kan helpen verwezenlijken? Zijn er binnen de Vlaamse overheid al proefprojecten met blockchain geweest? Zo ja, kunt u deze projecten toelichten? Zo neen, zult u hiertoe het initiatief nemen? Welke initiatieven zult u nemen om het experimenteren met blockchain binnen de Vlaamse overheid verder te stimuleren? Zult u, wat ook niet zonder belang is, een initiatief nemen om de lokale besturen hierbij te betrekken?

De voorzitter: Minister Homans heeft het woord.

Minister Liesbeth Homans: Voorzitter, er is me een breed pakket aan vragen gesteld. Dat mag. Het zorgt er misschien voor dat de mensen niet in slaap vallen.

Natuurlijk ken ik het blockchainconcept. Net zoals vele anderen, heb ik de voorbije maanden in toenemend tempo en met veel interesse de toenemende berichtgeving over het vermeende potentieel gevolgd. De blockchaintechnologie is echter nog zeer jong en moet zich nog bewijzen. Ik meen te mogen stellen dat we ons nog in de verkennende fase bevinden. Voorlopig moeten we voorzichtig zijn met al te hoge verwachtingen. We moeten optimistisch blijven. Er zit natuurlijk potentieel in, maar we moeten nog even geduld hebben en niet te snel van stapel lopen.

Vanuit het perspectief van de Vlaamse overheid en van de lokale besturen lijkt het me wel belangrijk de ontwikkelingen te blijven volgen. We doen dat ook. Dit brengt me bij de volgende vragen die me net zijn gesteld.

Mijn administraties en ikzelf zetten al in op de verkenning van de blockchaintechnologie. Binnen de Vlaamse overheid lopen al diverse initiatieven en proefprojecten. Ik verwijs hiervoor naar mijn gecoördineerd antwoord op schriftelijke vraag 722 van de heer Van den Heuvel. Het antwoord is al publiek beschikbaar. De heer Van den Heuvel heeft die schriftelijke vraag tot verschillende ministers gericht, maar ik heb het antwoord gecoördineerd. In dat antwoord zijn de diverse initiatieven en proefprojecten binnen de Vlaamse overheid terug te vinden. Het zou me te ver leiden dat overzicht nu op te sommen.

Ik kan nog meedelen dat het Agentschap Facilitair Bedrijf en de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen (VMSW) momenteel nagaan welke mogelijkheden blockchaintechnologie biedt. De vraag is dan welke mogelijkheden de technologie biedt voor de implementatie van het nieuw decreet betreffende het sociaal wonen.

De Vlaamse overheid maakt deel uit van een informeel samenwerkingsverband, genaamd de Blockchain Coalition, waarin het delen van kennis en ervaringen door de verschillende actoren centraal staat. Het Agentschap Informatie Vlaanderen en het Agentschap Facilitair Bedrijf gaan na op welke wijze ze andere entiteiten kunnen ondersteunen die met blockchain experimenteren. De wijze waarop dit in de toekomst concreet kan worden, is natuurlijk mede afhankelijk van de resultaten van de pilootprojecten.

Ik zie natuurlijk niet enkel mogelijkheden voor de Vlaamse overheid, maar ook voor de steden en gemeenten. Zoals ik daarnet al heb gesteld, gaat het om een veelbelovende technologie die nog niet volledig volgroeid is. Gezien de stand van zaken moeten we als Vlaamse overheid in eerste instantie inzetten op de uitwisseling van kennis en ervaring. Dat is belangrijk.

Ik volg dan ook met veel interesse de blockchainproefprojecten op in de stad Antwerpen. In 2016 heb ik de stad voor dit pilootproject overigens beloond met de Slim in de Stad-prijs.

Het Agentschap Binnenlands Bestuur volgt dit verder op en wenst de andere lokale besturen hierover te informeren. Ik zal er uiteraard op toezien dat over de resultaten van de Vlaamse pilootprojecten met de lokale besturen zal worden gecommuniceerd. Het is immers de evidentie zelve dat de gemeenten bij de verdere evoluties zullen worden betrokken.

Ervaringen moeten zo breed mogelijk worden gedeeld. Dat is niet enkel mijn antwoord op deze vragen om uitleg. Ik heb dat in deze commissie al vaak verklaard. We moeten ervoor zorgen dat elk afzonderlijk lokaal bestuur niet opnieuw het warm water moet uitvinden.

De voorzitter: De heer De Meulemeester heeft het woord.

Marnic De Meulemeester (Open Vld): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Blockchaintechnologie zal al onze administraties in de toekomst veel mogelijkheden en perspectieven bieden. Dit geldt voor de Vlaamse overheid, de provincies en de lokale besturen.

Op dit ogenblik is het natuurlijk nog meer een evolutie dan een echte revolutie. Met vallen en opstaan zullen bepaalde proefprojecten tot stand komen waarmee we veel ervaring kunnen opdoen. Nu bevinden we ons nog in de experimentele fase. Er zijn weinig oplossingen die al op grote schaal kunnen worden uitgerold. Aangezien we ons nog in de beginperiode bevinden, is dat logisch en normaal. Er moet nog veel worden geëxperimenteerd.

Momenteel ontbreekt ook nog een wettelijk kader dat spelregels en verantwoordelijkheden vastlegt. Dit is niet onbelangrijk. In verband met deze allesomvattende keten moeten zeker regels tot stand komen en verantwoordelijkheden worden vastgelegd. Over de beveiliging van de blockchainsystemen is het laatste woord ongetwijfeld nog niet gezegd. Het waarborgen van de beveiliging lijkt me een van de belangrijkste aspecten. Er zullen zeker hackers op de kust verschijnen die dit systeem zullen proberen te hacken. Daar moeten we veel belang aan hechten. We zullen hier de nodige financiële middelen voor moeten uittrekken.

Het zou voor al onze administraties, niet het minst de lokale besturen, nuttig zijn bepaalde proefprojecten tot stand te brengen. We weten dat Antwerpen daar al veel ervaring mee heeft. Het zou goed zijn ook in andere steden en gemeenten tot bepaalde proefprojecten over te gaan. Op die manier kunnen we veel experimenteren en leren. Hierdoor kan het systeem dan binnen een aantal jaren ingang vinden in tal van administraties, niet het minst bij de lokale besturen. Ze zullen daar op een rationele wijze mee kunnen omspringen. Voor toekomstige besparingen kan dit zeer belangrijk zijn.

De voorzitter: De heer Maertens heeft het woord.

Bert Maertens (N-VA): Minister, ik dank u voor het antwoord. Ik heb nog een korte repliek. Zoals ik eerder deze namiddag in een andere context al heb verklaard, vind ik dat de Vlaamse overheid een moderne en vooruitstrevende overheid moet zijn. Het mag een vooruitstrevend bedrijf zijn. In de context waarin de Vlaamse overheid werkt, moet dit zelfs. Indien we vooruit willen kijken, moeten we van de digitalisering een belangrijk item blijven maken. Het is belangrijk dat hier middelen voor zijn en dat hiermee wordt geëxperimenteerd. We moeten, zoals ook in andere landen gebeurt, de grenzen aftasten van wat nu bestaat en van wat nu wettelijk mogelijk is.

Ik merk dat er in de stad Antwerpen al een dynamiek bestaat. Het komt erop aan dat ook binnen de Vlaamse overheid te doen. Dat zal ook gebeuren. U hebt dit geduid met uw resumé van uw antwoord op de schriftelijke vraag van de heer Van den Heuvel. Ten tijde van de indiening van mijn vraag om uitleg kende ik dat antwoord nog niet. Mijn vraag om uitleg is ook met een week uitgesteld. Ik denk evenwel dat de Vlaamse overheid al veel doet.

Mijnheer De Meulemeester, ik wil me bij uw betoog aansluiten. Niet enkel de allergrootste steden moeten met de eer en met de projecten gaan lopen. Op termijn, als we de experimentele fase wat achter ons kunnen laten, moeten we het een en het ander kunnen uitrollen. We moeten de concrete toepassingen ook breder in heel Vlaanderen kunnen zien.

De voorzitter: De heer Van den Heuvel heeft het woord.

Koen Van den Heuvel (CD&V): Minister, de bekommernissen van de twee collega's en uw antwoorden moeten ons voldoende vertrouwen geven dat we er werk van gaan maken. Die digitale trein kunnen we niet missen, Vlaanderen niet en de lokale besturen niet. De beveiliging is een belangrijk element. Daar moeten we absoluut op inzetten. Dat is een enorme uitdaging.

Het is goed dat er wordt geëxperimenteerd, maar ook dat er vanuit Vlaanderen een impuls kader wordt gecreëerd, zodat niet elke gemeente à la tête du client of op maat van de gemeente iets moet ontwikkelen. Daarin zit de efficiëntiewinst en dat is in de hele digitalisering de uitdaging voor de lokale besturen.

Er moet een tool komen waar de meeste lokale besturen in kunnen stappen. Daar ligt een taak voor de Vlaamse overheid. Ze moet niet de betuttelende overheid zijn die de regeltjes ontwikkelt, maar een stimulerend kader geven waar de lokale besturen zonder instapvrees gebruik van kunnen maken. Het zou een grote stap voorwaarts zijn wanneer die technologie verder wordt geoptimaliseerd. Het is veelbelovend, maar we zitten nog niet in het stadium dat het piekfijn werkt.

Kurt De Loor (sp.a): Voorzitter, ik ben hier een absoluut voorstander van. Ik sluit me graag aan bij de collega's en wil hun dan ook vragen om dat ook toe te passen als er in hun eigen gemeente een voorstel komt, dat ze mee op de trein springen en hem niet tegenhouden.

Minister Liesbeth Homans: Iedereen hier aanwezig vindt het wel een nuttige technologie. We moeten dat dus zeker blijven onderzoeken. Als er wordt gevraagd hoe het zit met het regelgevend werk, moeten we dat geval per geval bekijken. We kunnen nooit een uniform regelgevend kader opleggen voor alle mogelijke projecten. We moeten vooral ook die verschillende pilootprojecten en de resultaten ervan afwachten. Dan moeten we kijken welke lessen we daaruit kunnen trekken. En er moet ondersteuning komen vanuit Vlaanderen aan de lokale besturen. U zit hier al langer in de commissie, u kent me al langer als minister bevoegd voor het binnenlands bestuur. U moet er zeker niet aan twifelen dat dit zal gebeuren.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Katia Segers aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de cyberveiligheid van lokale besturen – 78 (2017-2018)

VRAAG OM UITLEG van Bert Maertens aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de cyberbeveiliging van de gemeentelijke websites – 143 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Mercedes Van Volcem

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (sp.a): Voorzitter, de volgorde van de vragen sluit netjes bij elkaar aan. Daarnet ging het over de beveiliging van de digitale omgevingen van onze lokale besturen. Mijn vraag om uitleg heeft daarop betrekking.

Onlangs bleek dat een op de vijf Vlaamse gemeentewebsites geen veilige HTTPS-verbinding voor hun digitaal loket gebruikt. Dat bleek na een onderzoek van een aantal ethische hackers. Daardoor kunnen persoonlijke gegevens worden onderschept door cybercriminelen, met mogelijke identiteitsfraude tot gevolg. Naast de digitale loketten bieden veel gemeenten ook een meldings- of contactformulier aan op hun website. Daarmee kunnen inwoners problemen melden in hun buurt en klachten of vragen doorsturen naar het gemeentebestuur. Ook hier is de beveiliging vaak ondermaats.

In meer dan de helft van de gemeenten is er geen veilige verbinding tussen de gebruikers en de website. Nochtans laten inwoners ook op deze formulieren vaak persoonlijke informatie achter, denk maar aan adres- en contactgegevens. Dat blijkt uit een onderzoek van die ethische hackers, in samenwerking met Terzake.

Daarnaast trad in mei 2016 de nieuwe Europese AVG-richtlijn (algemene verordening gegevensbescherming), in Engels jargon ook bekend als GDPR, in werking. Van alle organisaties – dus ook van lokale besturen – die data bijhouden van hun klanten of contacten, wordt verwacht dat ze tegen 25 mei 2018 hun bedrijfsvoering in overeenstemming brengen met de AVG. Daarna kunnen privacy-autoriteiten zoals de federale Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, kortweg de Privacycommissie, boetes opleggen tot 20 miljoen euro of 4 procent van de jaarlijkse wereldwijde omzet van een onderneming. Voor grote bedrijven zoals Facebook gaat dat over aanzienlijke sommen, maar ook voor kleine organisaties.

Minister, op welke manier worden de lokale besturen vanuit de Vlaamse overheid gesensibiliseerd en/of ondersteund om te werken aan de cyberveiligheid van hun systemen? Kunnen lokale besturen een beroep doen op de expertise van de departementen om hun bedrijfsvoering in overeenstemming te brengen met de AVG-richtlijn? Hebt u reeds overlegd met de lokale besturen over deze specifieke problematieken? Welke dringende knelpunten worden volgens hen gedefinieerd? Op welke manier denkt u dit aan te pakken?

De voorzitter: De heer Maertens heeft het woord.

Bert Maertens (N-VA): Minister, mijn vraag om uitleg gaat ook over cyberbeveiliging, maar ik wil dit opentrekken naar de digitale maturiteit van de gemeenten en het onderzoek dat daarnaar is gevoerd.

Het Agentschap Informatie Vlaanderen heeft in samenwerking met de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) en V-ICT-OR de i-monitor 2016 ontwikkeld. De i-monitor heeft de sterkte en maturiteit van de gemeenten en OCMW's in Vlaanderen onderzocht inzake ICT en informatieveiligheid. Daaruit bleek dat de meeste gemeenten er toch wel mee bezig zijn, maar nog niet in sterke mate. 61 procent van de gemeenten en OCMW's gaf aan een informatieveiligheidsconsulent ter beschikking te hebben. 52 procent heeft een informatieveiligheidsplan, wat in feite verplicht is. Dat is dus al een moeilijk gegeven. 45 procent, minder dan de helft dus van de lokale besturen, heeft jaarlijks een audit over de informatieveiligheid.

Als reactie op de i-monitor heeft de VVSG, met uw steun, een ondersteuningsaanbod op maat uitgewerkt voor 30 lokale besturen. 27 lokale besturen, die volgens de i-monitor de laagste score hadden inzake digitale maturiteit, zijn daar effectief op ingegaan.

Een op de vijf Vlaamse gemeentewebsites is kwetsbaar voor cybercriminelen. Het gaat dan heel vaak over webtoepassingen die de gemeenten hebben aangekocht. Ik denk aan bepaalde eventloketten of webloketten, maar ook over de e-formulieren die de gemeenten zelf op hun website plaatsen.

Als burgemeester van mijn stad ben ik ook bevoegd voor het ICT-beleid, maar ik ben absoluut geen deskundige. Ik moet me dus laten leiden door onze mensen. Ik moet eerlijk zeggen, het risico wordt in heel veel organisaties onderschat. Dat mag u lezen als een bekentenis, maar heel veel lokale bestuurders zullen zich hierin herkennen. We weten vaak niet waar de kwetsbaarheid zit inzake informatieveiligheid. Het is door de recente uitlatingen en de resultaten van die studie dat er in heel veel steden en gemeenten een alarmbel is afgegaan. Je merkt dat ook aan de leveranciers van digitale loketten, die plots melden dat er een probleem is met een aantal van hun toepassingen inzake informatieveiligheid. Als gemeente moet je dan het geluk hebben dat ze maar een beperkte meerprijs aanrekenen om in die informatieveiligheid te voorzien. Dat zou eigenlijk standaard in het pakket moeten zitten.

Minister, afgaand op de i-monitor, hoeveel lokale besturen hebben uiteindelijk deelgenomen aan het ondersteuningsaanbod door de VVSG? Hoe verloopt dat? Is het al afgelopen? Is het al geëvalueerd? Wat zijn de resultaten? Overweegt u om het ondersteuningsaanbod voort te zetten?

Nu zijn verschillende instanties zoals de VVSG, V-ICT-OR, Audit Vlaanderen op de een of andere manier bezig met de informatieveiligheid van de lokale besturen. Overweegt u een meer gecoördineerde aanpak van de informatieveiligheid bij de lokale besturen? Zult u in het kader van Vlaanderen Radicaal Digitaal nieuwe initiatieven nemen om de aandacht voor cyberveiligheid bij de lokale besturen te versterken?

De voorzitter: Minister Homans heeft het woord.

Minister Liesbeth Homans: Ik zal beginnen met de essentie. Dat is dat de verantwoordelijkheid van de gemeenten in deze zaak als een paal boven water staat. Het zijn de lokale besturen zelf die hun verantwoordelijkheid moeten dragen om hun gegevensbeveiliging in orde te hebben. Wil dat zeggen dat we niets doen? Neen. Dat is absoluut niet mijn boodschap. Ik kan natuurlijk moeilijk tegelijk pleiten voor lokale autonomie – en terecht, ik geef jullie die ook – en aan de andere kant, als het even niet lukt, kijken naar de toezichthoudende overheid.

Het onderzoek van enkele ethische hackers in samenwerking met het VRT-programma Terzake op 27 september 2017 maakt duidelijk dat een groep gemeenten actie moet ondernemen. Dat is een duidelijk resultaat, maar we laten daarbij de gemeenten absoluut niet aan hun lot over.

Ten eerste, er zijn verschillende overlegfora waarbij mijn administratie kennis uitwisselt met de lokale besturen over deze thematiek. Bijvoorbeeld – ik ben niet volledig, ik geef een aantal voorbeelden – informatiesessies over gegevensbescherming door het Agentschap Informatie Vlaanderen. In september 2017 namen 169 gemeenten deel aan zo'n sessie. Dat is toch wel veel, 169 van de vooralsnog 308, maar dat worden er minder de volgende legislatuur. Een ander voorbeeld is het maandelijks VVSG-overleg met de gemeentelijke informatieveiligheidsconsulenten om eventuele behoeften te capteren van gemeenten.

Ten tweede stellen we tools en systemen ter beschikking om de informatieveiligheid van gemeenten en bewustwording daarover te vergroten. Lokale besturen kunnen bijvoorbeeld kosteloos gebruik maken van een e-learningtool informatieveiligheid van het Facilitair Bedrijf en via deze tool leren hoe ze veilig kunnen omgaan met gegevens en informatie. We stellen ook ICT-bouwstenen ter beschikking. Een voorbeeld is het MAGDA-platform waarlangs de gemeenten een veilige toegang hebben tot allerhande databanken, die op die manier met elkaar kunnen worden gelinkt.

Ten derde heb ik in het kader van het programma Vlaanderen Radicaal Digitaal twee ondersteuningsprojecten opgezet, namelijk een projectsubsidie van 650.000 euro voor de Vlaamse ICT-organisatie waarmee deze organisatie onder meer een 50-tal gemeenten heeft ondersteund bij het opmaken van informatieveiligheidsplannen. 650.000 euro is niet min, zou ik zeggen. Dan is er ook nog een projectsubsidie voor de VVSG van 450.000 euro, waarmee ik een begeleidingstraject in 28 zwak scorende lokale besturen uit de i-monitor heb gefinancierd. Ook bij deze trajecten wordt ingezet op acties ter verbetering van de informatieveiligheid.

Wat is de stand van zaken van deze trajecten? Er zijn 28 lokale besturen in gestapt. Eind 2017 zal elk ondersteuningstraject afgelopen zijn en kan er een evaluatie van de resultaten gebeuren. Vooraleer we nieuwe initiatieven nemen, is het best dat we eerst evalueren wat we hebben gedaan.

Kunnen lokale besturen een beroep doen op de expertise van de departementen om hun bedrijfsvoering in overeenstemming te brengen met de AVG-richtlijn? Wat betreft de instanties onder mijn verantwoordelijkheid kan ik u melden dat lokale besturen bij mijn diensten inderdaad terechtkunnen voor expertise met betrekking tot de Algemene Verordening Gegevensbescherming en dat er al veel expertise-uitwisseling is geweest met veel gemeenten. Dat verloopt op twee manieren: via uitwisseling van informatie en expertise in verschillende werkgroepen en overlegplatformen waarbij ook de Algemene Verordening Gegevensbescherming aan bod komt, of via ad-hocondersteuning op basis van vragen aan het contactcenter of het zogenaamde 1700-nummer bij het Agentschap Informatie Vlaanderen.

Heb ik reeds overlegd met de lokale besturen over deze specifieke problematiek? Zal er een gecoördineerde aanpak van de informatieveiligheid bij de lokale besturen volgen? Ik ben zo vrij geweest deze vragen samen te nemen. Zoals gezegd, is er dus vandaag al veel overleg en coördinatie tussen mijn diensten en de lokale besturen over informatieveiligheid. Natuurlijk ook over heel veel andere thema's, maar het gaat hier concreet over informatieveiligheid. Daarnaast is er een duidelijk aanbod aan ondersteuning en andere initiatieven vanuit de Vlaamse overheid voor de gemeenten en steden.

Zoals aan het begin van mijn antwoord gesteld, ligt de verantwoordelijkheid voor informatieveiligheid bij de lokale besturen zelf. Maar u ziet ook dat we hen niet in de steek laten. Dat is een belangrijk signaal. We kunnen de lokale besturen tools bieden, we kunnen hen ondersteunen en doen dat ook, maar het initiatief ligt nog altijd bij hen en vele besturen doen hun huiswerk op dit vlak. Dat is bemoedigend. Het is niet omdat Vlaanderen een tool ter beschikking stelt of ondersteuning aanbiedt, dat

ze, eens terug in hun gemeente, hun huiswerk naar behoren doen. Dat kunnen wij natuurlijk niet verifiëren, maar ik heb er alle vertrouwen in dat ze dat op een degelijke manier doen.

Het is alvast mijn intentie om met mijn faciliterend en ondersteunend aanbod dat ik heb geschetst, verder bij te dragen aan een hoger veiligheidsniveau binnen de gemeenten. Vooral de verdere ontwikkeling van ICT-bouwstenen die de lokale besturen kunnen gebruiken, zal in dit proces een belangrijke rol spelen om een hoger veiligheidsniveau te bereiken.

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (sp-a): Minister, u hebt tot twee keer toe beklemtoond dat de verantwoordelijkheid en de autonomie bij de lokale besturen liggen. Ten dele klopt dat natuurlijk, maar voor deze nieuwe situatie is het absoluut nodig dat er meer ondersteuning komt van uw kant.

Collega Maertens verwijst naar de i-monitor. Ook zijn bekentenis als burgemeester was treffend, door toe te geven dat, ook al weet men perfect wat er misgaat, het op het niveau van de lokale besturen vaak ontbreekt aan kennis over de pijnpunten van het netwerk en welke concrete actiepunten ze kunnen ondernemen. De knowhow op het terrein ontbreekt volledig bij de gemeenten, zeker de kleine gemeenten. Minister, u kunt niet zomaar zeggen dat het hun verantwoordelijkheid is. Er mag nog meer worden verwacht van u om hen daarbij te helpen.

Ondertussen staan er dankzij het programma van de VRT en de ethische hackers, van de 60 gemeenten die slecht scoorden en onveilig waren, weer 20 op veilig. Dat betekent dat er nog altijd een flink pak achterblijven. Bovendien is gisteren nog maar het nieuws bekendgemaakt dat de four-way handshake die aan de basis ligt van beveiligde wifinetwerken, ook is gekraakt door Belgische onderzoekers.

Dat maakt dat er ook gaten zitten in de wifi-netwerken die gemeenten aanbieden. Ook in ons netwerk in het Vlaams Parlement kunnen er gaten zitten en het moet zeker eens worden getest. Er is nood aan een veel sterkere beveiliging. Ik roep u op en pols naar uw bereidheid om samen met de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) een gecoördineerde actie op te zetten om de gemeenten aan te sporen daar dringend werk van te maken en te helpen met een tool voor het systematisch laten testen van hun netwerken door security-experts.

Hetzelfde wil ik doen voor de GDPR. U zegt dat uw departement ter beschikking staat om hen te helpen tegen 25 mei 2017 conform te zijn met de nieuwe AVG-richtlijn, maar ik ben er zeker van dat heel wat kleine gemeenten nog lang niet bezig zijn met GDPR en amper weten wat het betekent en impliceert. Oorspronkelijk dachten we dat het enkel om grote bedrijven ging, maar eigenlijk gaat het om alle organisaties die bezig zijn met het verzamelen van data. Daarom stel ik alle ministers ook dezelfde vraag. Vorige week heb ik ze aan minister Muyters gesteld. Hij antwoordde dat UNIZO en Voka genoeg doen en dat hij geen extra ondersteuning moet bieden. Toen bleek echter dat kleine ondernemers en zelfstandigen zich helemaal niet bewust zijn van het probleem en dat geldt ook voor kleine gemeenten. Vandaar mijn oproep, minister, om samen met de VVSG werk te maken van een echte beveiliging en conformiteit met de GDPR, zodat de kleine gemeenten future proof zijn in een echt radicaal digitaal Vlaanderen.

De voorzitter: De heer Maertens heeft het woord.

Bert Maertens (N-VA): Dank voor uw antwoord, minister. Collega Segers, wat die bekentenissen betreft, dat valt nog wel mee. Ik zie hier geen journalist van Dag Allemaal zitten.

Minister, u hamert terecht op de autonomie van de gemeenten en hun verantwoordelijkheid ter zake. Dat is evident. Het werd ook zo afgesproken, dat blijft zo en ook het regeerakkoord geeft dat signaal. Als we vertrouwen geven, mogen we ook verantwoordelijkheid terugvragen. Dat is dus zeker ok.

Maar het is ook goed dat Vlaanderen, dat uw departement de lokale besturen daarin ondersteunt. Sterke lokale besturen zijn in het belang van Vlaanderen, ook specifiek op het niveau van informatieveiligheid. Vanuit de lokale besturen wisselen wij constant en automatisch gegevens uit met de Vlaamse overheid, en dan is het belangrijk dat de lokale besturen die gegevens veilig kunnen bijhouden. Ik stel vast dat Vlaanderen en de Vlaamse Regering zich op heel veel vlakken ten dienste stellen van de steden en gemeenten en we rekenen er uiteraard op dat dat ook zo blijft. Alleen al voor dit thema is er, voor twee projecten, 1,1 miljoen euro uitgetrokken voor de ondersteuning van lokale besturen. Dat is zeker niet weinig. Dank daarvoor, en ik hoop dat we daar in de toekomst op kunnen blijven rekenen.

De voorzitter: Minister Homans heeft het woord.

Minister Liesbeth Homans: In mijn initieel antwoord ben ik volgens mij al ingegaan op de bijkomende vragen van mevrouw Segers, onder andere in het antwoord op de vraag van de heer Maertens hoeveel lokale besturen aan de ondersteuning door de VVSG hebben deelgenomen. Ik heb het ook over de projectsubsidie gehad die we hebben toegekend en over het feit dat 28 laag scorende lokale besturen aan dat project hebben deelgenomen. Ik heb ook gezegd dat ik informatieveiligheid natuurlijk belangrijk vind en denk dat de VVSG een natuurlijke partner van de Vlaamse overheid is om lokale besturen daarin te ondersteunen. Dat zullen we ook in de toekomst blijven doen.

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (sp-a): Minister, u hebt opgesomd wat de VVSG doet en mijn oproep was om met de VVSG te bekijken wat er extra mogelijk is. Ik denk namelijk dat dat nodig is. Zeker als de regering haar ambitie 'radicaal digitaal' waar wil maken, moet ze de daad bij het woord voegen en extra inspanningen leveren als blijkt dat er een probleem is.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Kurt De Loor aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over het niet nemen van initiatieven in het kader van structurele onbestuurbaarheid van gemeenten – 137 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Mercedes Van Volcem

De voorzitter: De heer De Loor heeft het woord.

Kurt De Loor (sp-a): Minister, dankzij het alom bekende, maar niet echt meer beminde artikel 47bis van het Gemeentedecreet, dat bij decreet van 29 juni 2012 werd ingevoerd, kan de gemeenteraad sinds 1 januari 2013, de start van de huidige legislatuur, de structurele onbestuurbaarheid van de gemeente vaststellen. Wanneer een gemeente met een instabiliteit in het college van burgemeester en schepenen wordt geconfronteerd of wanneer het college niet meer kan rekenen op de steun van de meerderheid van de gemeenteraadsleden, voorziet dit artikel 47bis in een procedure die het mogelijk maakt de bestuurbaarheid in de gemeente te herstellen. Met die regeling wilde de decreetgever precies de positie van de gemeenteraad tegenover zijn uitvoerend college te versterken.

In de vergadering van onze commissie van 13 januari 2015 vroeg minister Homans het Agentschap Binnenlands Bestuur (ABB) om de procedure die vervat is in artikel 47bis van het gemeentedecreet, te evalueren. We waren toen nog maar twee jaar ver in de legislatuur en die vraag kwam er al. Dat resulteerde in een rapport dat mede tot stand kwam door de inbreng van onder andere de gouverneurs, de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VMSG) en een aantal professoren. Het rapport werd ook uitvoerig in deze commissie besproken en bejubeld.

Het evaluatierapport bestaat uit vier delen. In het tweede deel wordt een analyse van de huidige procedure gemaakt en het derde deel bevat de eigenlijke evaluatie, onder andere aan de hand van een bevraging. In het vierde deel worden de conclusies getrokken en is een voorstel tot aanpassing, verbetering van de tekst opgenomen.

Ook al kwamen er tekortkomingen in de huidige procedure aan de oppervlakte, toch kennen we tot op vandaag geen enkele bijsturing. Er blijken ook geen plannen te bestaan bij de minister die in de richting van een aanpassing wijzen. We stellen wel vast dat bijvoorbeeld in Haaltert de gemeenteraad reeds voor de derde of de vierde keer de onbestuurbaarheid heeft uitgesproken en de gemeente daardoor in een totale impasse is geraakt. Die duurt al meer dan een jaar en aangezien we minder dan een jaar van de gemeenteraadsverkiezingen verwijderd zijn, kan er ook geen oplossing meer komen. Die impasse zal tot 31 december 2018 blijven bestaan.

Minister, deelt u nog steeds de bevindingen van het evaluatierapport van het Agentschap Binnenlands Bestuur? Waarom hebt u tot op heden nog geen stappen tot bijsturing gezet en waarom zijn er ook geen plannen in die richting?

Bent u van oordeel dat de huidige procedure, zonder bijsturingen, de best mogelijke is, niettegenstaande die een aantal gemeenten pas écht in een impasse heeft gebracht? Met andere woorden, vindt u dat de huidige procedure beter is dan een constructieve motie van wantrouwen, die ervoor zorgt dat er meteen aan een doorstart kan worden gewerkt?

De voorzitter: Minister Homans heeft het woord.

Minister Liesbeth Homans: Mijnheer De Loor, ik kan het zeer kort houden. In uw vraag hebt u ook al zelf verwezen naar het evaluatierapport dat het ABB samen met andere actoren heeft opgesteld. Ik ben het nog altijd eens met de bevindingen van dat rapport.

Waarom heb ik tot op heden dan nog geen stappen tot bijsturing gezet? U weet ook wel hoe het in een regering werkt. Ik kan niet autonoom beslissen. We zitten met drie verschillende partijen in de Vlaamse meerderheid, en dat willen we graag zo houden. In een coalitie met drie partijen moeten over allerlei onderwerpen compromissen worden gesloten, niet alleen over dit onderwerp. U doet alsof ik dat persoonlijk kan aanpassen, maar zo werkt dat natuurlijk niet. De Vlaamse Regering beslist collegiaal.

U vraagt of ik van oordeel ben dat de huidige procedure zonder bijsturing beter is dan de constructieve motie van wantrouwen. Neen, persoonlijk ben ik voorstander van een constructieve motie van wantrouwen. Dat heb ik ook al in het parlement gezegd. Dat is geen geheim.

Maar ik zeg dat daar binnen de huidige coalitie geen meerderheid voor is om die procedure aan te passen. En u weet dat ik een zeer groot verdediger ben van het regeerakkoord en dat ik dat ook loyaal wens uit te voeren. Er zullen dus geen aanpassingen komen.

Ik kan u nog zeggen, mijnheer De Loor, dat de Raad van State daar in zijn advies over het decreet Lokaal Bestuur geen enkele opmerking over heeft gemaakt.

De voorzitter: De heer De Loor heeft het woord.

Kurt De Loor (sp.a): Proficiat, minister, u hebt zonet de prijs gewonnen: hoe draai ik om de hete brij? U gaat immers niet op de grond van de zaak in.

Ik denk dat er echt eens moet worden gewezen op de 'sense of urgency'. Wanneer we bij die verschillende gemeenten op het terrein vaststellen tot welke impasse dit intussen heeft geleid, en wanneer we zien wat het Agentschap Binnenlands Bestuur al in zijn kritisch rapport in 2015 had geadviseerd, dan ben ik ervan overtuigd dat dit niet getuigt van goed bestuur, minister, om alles op zijn beloop te laten.

Het was net de bedoeling van de decreetgever tijdens de vorige legislatuur om een houvast te geven bij de onoplosbare interne twisten, maar we stellen vast dat de problemen alleen maar groter worden. Minister, u zegt dat ik de problemen naar u toeschuif alsof u die moet oplossen. Ik verwijs naar uw antwoord op een schriftelijke vraag die de heer De Meulemeester heeft gesteld op 20 oktober 2016. U zegt daarin: "Het decreet Lokaal Bestuur wordt nu voorbereid. Ik loop niet vooruit op concrete wijzigingen die hierin worden opgenomen." Maar u zegt wel dat er inderdaad iets zal worden gedaan.

Collega's van de meerderheid, ik heb er ook eens het verslag bijgenomen van de gedachtewisseling die we hebben gehouden over het evaluatierapport inzake de structurele onbestuurbaarheid. Ik weet niet wat uw mening vandaag is, maar ik stel toch vast dat er toen uitspraken zijn gedaan en standpunten zijn ingenomen die tot op heden niet tot resultaten hebben geleid. Er bleek immers een algemene consensus te bestaan dat het huidige artikel 47bis geen oplossing is, dat het de instabiliteit zelfs in de hand werkt. De heer De Meulemeester liet zich lovend uit over het evaluatierapport en zei te hopen dat het een basis kan vormen voor verdere besluitvorming, want de huidige formulering was ontoereikend. De heer Doomst zei ook dat zijn fractie al had verwacht dat artikel 47bis niet het geschikte middel zou zijn en dat CD&V het ermee eens was dat artikel 47bis ten grave werd gedragen. De heer Maertens zei dat blijkt dat niemand heil ziet in de voortzetting van de regeling uit artikel 47bis. Alles op zijn beloop laten was voor de heer Maertens absoluut geen optie. Dat staat allemaal in het verslag van de bespreking van het rapport van ABB. Maar ik stel samen met u vast, collega's, dat er nog niets is gebeurd. Ik vind dat heel jammer en ik vraag me af wat er is gebeurd tussen het moment dat we dit hebben besproken en vandaag. Blijkbaar is de meerderheid, ook de minister, van mening veranderd.

De voorzitter: De heer Maertens heeft het woord.

Bert Maertens (N-VA): Minister, ik dank u voor het antwoord dat zeer nauw aansluit bij, zo niet identiek is aan wat u al lang zegt. Mijnheer De Loor, u citeert nu uit het verslag van de bespreking van 1,5 à 2 jaar geleden naar aanleiding na de studie van ABB en de suggesties die daar zijn gedaan. Wij blijven achter de conclusie in het rapport staan dat artikel 47bis niet werkt zoals het ooit werd bedoeld. We hadden toen gehoopt dat het een uitweg zou zijn voor meerderheden op losse schroeven, maar dat is duidelijk niet gebleken. U citeert Haaltert, dat is bij uitstek een van de voorbeelden. En dan moet men dus een andere oplossing zoeken. De N-VA gelooft heel sterk in die constructieve motie van wantrouwen, dat weet u, we hebben dat al herhaaldelijk gezegd. Maar u hebt zelf ook ooit deel uitgemaakt van een meerderheid en u weet dat als iets niet in een regeerakkoord staat, alle partijen van die meerderheid akkoord moeten gaan om iets te wijzigen aan of in te voeren in dat regeerakkoord.

Tot onze spijt stellen wij vast dat dit vandaag niet het geval is. We hebben nog niet de grote impact op al onze coalitiepartners om in bepaalde richtingen te bewegen, dat is spijtig, maar dat is nu eenmaal de complexiteit van werken in een meerderheid die niet absoluut is. Dan moet men dus compromissen sluiten, en dit is er zo

een. Maar wees gerust, als het van ons afhangt, zal dit ooit opnieuw opduiken in een of andere regeringsonderhandeling, liefst zo snel mogelijk.

De voorzitter: Mevrouw Pira heeft het woord.

Ingrid Pira (Groen): Mijnheer De Loor, ik vind eigenlijk dat de minister wel hetzelfde zegt als ongeveer twee jaar geleden. Ik zie geen verschil. Er is gewoon geen eensgezindheid in de meerderheid.

Minister, u zegt dat u loyaal het regeerakkoord uitvoert, maar in dit geval is dat ten koste van vele situaties op het lokale niveau. Ik denk vooral dat de partijen in de meerderheid die verantwoordelijk zijn voor de blokkage van iets dat door iedereen goed wordt bevonden, eens goed moeten nadenken. Zij hypothekeren wel bepaalde situaties op het lokale niveau en dat betreur ik ten zeerste.

Minister, toen we het daar de vorige keer over hadden, heb ik gezegd dat wij altijd bereid zijn om een meerderheid te leveren. Ik weet wel dat dat onnozel is van mij, maar ons aanbod blijft natuurlijk.

De voorzitter: Minister Homans heeft het woord.

Minister Liesbeth Homans: Mevrouw Pira, ik dank u voor uw eerlijke opmerking. U zegt dat ik inderdaad niets anders heb geantwoord dan een tijdje geleden. Mijnheer De Loor, u zegt dat ik rond de hete brij draai. Excuseer, maar ik heb hier heel duidelijk gezegd wat mijn persoonlijk standpunt was, namelijk een constructieve motie van wantrouwen. Ik heb dat een jaar geleden gezegd en ik heb dat twee jaar geleden ook gezegd. Sp.a heeft zelf ook lang deelgenomen aan coalities, en u weet dus ook dat men daarvoor in dit geval met drie moet zijn om een akkoord te hebben. Dat is niet het geval. Over andere punten zijn we het dan weer oneens met andere coalitiepartners, zo gaat dat nu eenmaal binnen een meerderheid. Het is aan de drie coalitiepartners om dat regeerakkoord loyaal uit te voeren en ik doe dat ook.

De voorzitter: De heer De Loor heeft het woord.

Kurt De Loor (sp.a): Voorzitter, ik denk dat ik het addertje onder het gras, de reden dus waarom er niets van in huis komt, heb gevonden in de uiteenzetting van de heer Maertens. Bij de behandeling van het rapport staat het woord 'onverwijd'. We hadden toen al moeten weten dat het probleem niet zou worden opgelost. Alle gekheid op een stokje, mevrouw Pira heeft gelijk dat deze impasse ook ten koste gaat van de werking van de lokale besturen en dus van de inwoners. Want het risico op politieke chaos blijft ook in de volgende legislatuur even groot. En zoiets heeft ook een naam: schuldig verzuim.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Kurt De Loor aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over agressie tegenover lokale mandatarissen – 183 (2017-2018)

VRAAG OM UITLEG van Bert Maertens aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over agressie tegenover lokale mandatarissen – 189 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Mercedes Van Volcem

De voorzitter: De heer De Loor heeft het woord.

Kurt De Loor (sp-a): Uit een enquête van de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) bij in totaal 244 burgemeesters en OCMW-voorzitters blijkt dat 44 procent van hen wel eens te maken krijgt met agressie. Het gaat dan meestal over verbale agressie, in 70 procent van alle gevallen, maar ook over bijvoorbeeld agressie op sociale media. In 10 procent van de gevallen kregen de ondervraagden ook met fysieke agressie te maken. Een absoluut dieptepunt was de moord op de burgemeester van Moeskroen.

Minister, in het antwoord op een actuele vraag over mogelijke beschermmaatregelen voor burgemeesters en schepenen van 5 oktober 2016 gaf u aan om samen met federaal minister van Veiligheid en Binnenlandse Zaken, Jan Jambon, na te gaan of er in een opleiding kon worden voorzien voor lokale mandatarissen zodat zij zich beter kunnen wapenen tegen dergelijk geweld en agressie.

Minister, welke conclusies trekt u uit de resultaten van de enquête van VVSG?

Welke initiatieven zult u nemen om de agressie en het onveiligheidsgevoel bij de Vlaamse lokale mandatarissen in te dijken en de lokale mandatarissen te beschermen?

Werd er al werk gemaakt van de beloofde opleiding voor lokale mandatarissen zodat zij zich kunnen wapenen tegen geweld en agressie?

De voorzitter: De heer Maertens heeft het woord.

Bert Maertens (N-VA): De aanleiding van mijn vraag is eveneens de enquête van de VVSG en een onderzoek in Nederland waarbij een kwart van de Nederlandse burgemeesters aangeeft te worden bedreigd door criminelen. Dat gaat dus nog iets verder. Ook in de krant van West-Vlaanderen was er een rondvraag waaruit ook agressie bleek ten aanzien van OCMW-medewerkers en -mandatarissen.

Minister, hoe kijkt u naar de resultaten van de enquête van de VVSG?

Op welke manier kan er volgens u een oplossing voor deze problematiek worden geboden, bijvoorbeeld de vertrouwenspersoon en de opleiding waarvan sprake?

De voorzitter: Minister Homans heeft het woord.

Minister Liesbeth Homans: Ik begin met dezelfde inleiding als die van vorig jaar, naar aanleiding van een actuele vraag die me toen werd gesteld.

Ik vind de vragen van beide vraagstellers terecht. Ik vind elke vorm van geweld verwerpelijk. Ik keur geen enkele vorm van geweld goed, maar ik vind het jammer dat we hier in de bubbel van de Wetstraat, en meer bepaald van het Vlaams Parlement, over onszelf bezig zijn.

Mijnheer Maertens, u had het ook over maatschappelijk assistenten, het gaat dus niet alleen over mandatarissen. Ik denk dat het verstandig is om die vraag op die manier breder open te trekken. Ik herhaal dat ik elke vorm van geweld afkeur, niet alleen tegen mandatarissen maar ook tegen politie, brandweer, verplegend personeel, gemeenteambtenaren enzovoort. Ik denk dat het heel verstandig is dit debat open te trekken en het niet alleen toe te spitsen op onszelf en op de lokale mandatarissen. Dat zou van weinig respect getuigen, en ik denk geenszins dat dat de bedoeling is van een van beide vraagstellers.

Ik heb ook gezien dat de burgemeester van Boechout, Koen T'Sijen – ik denk dat hij van uw partij is, mijnheer De Loor – op de VRT kwam getuigen over de verschillende vormen van geweld waarmee hij regelmatig wordt geconfronteerd, zowel verbaal als fysiek. Hij heeft toen ook heel duidelijk in die reportage gezegd dat wanneer het over verbaal geweld gaat, hij er zelf moet op toezien hoe hij daarop reageert en daarmee omgaat. Toen het over fysiek geweld ging, en dat was in zijn geval wel van toepassing, is hij naar de politie gestapt. De politie heeft haar werk goed gedaan en heeft een proces-verbaal opgesteld.

We zijn het er allemaal over eens dat elke vorm van geweld verwerpelijk is, maar we moeten wel een onderscheid maken tussen verbaal en fysiek geweld. In geval van fysiek geweld zijn er voldoende kanalen om zich daartegen te wapenen. Er kan een pv worden opgemaakt of er kan een klacht worden ingediend waarop dan een pv kan volgen.

Wat verbale agressie betreft, denk ik dat we ook wel eens naar onszelf moeten kijken. Als politici hebben we een voorbeeldfunctie. Anno 2017 zijn we beland in een wereld waar we vooral communiceren via sociale media, Instagram, Facebook, Twitter en andere applicaties, waarbij we niet altijd op een even beleefde manier met elkaar omgaan, en dat geldt eigenlijk voor iedereen – ik zal hier niemand viseren.

De voorzitter van dit parlement heeft bij de opening van het parlementair jaar ook nog een warme oproep gedaan om daarmee te stoppen. Als politici moeten we zelf ook een voorbeeld geven. Daarnaast is het ook zo dat de burger van zichzelf vindt dat hij of zij mondiger is geworden als gevolg van die zogenaamde anonimiteit van de sociale media. Ook wie niet in de politiek zit zoals dokters, verplegend personeel, politie enzovoort, vinden in hun mailbox of op Twitter wel eens berichten met allerlei verwensingen en beledigingen waaruit duidelijk blijkt dat de verzender denkt dat hij of zij dat anoniem kan doen. Het is redelijk dom, als ik dat zo mag zeggen, om dat op die manier te doen. Wat verbale agressie betreft, moeten we rekening houden met het klimaat van de sociale media en met de burger die steeds mondiger wordt. Wil dat nu zeggen dat iedereen alles over zijn of haar kant moet laten gaan? Natuurlijk niet, maar ik wil dit uitbreiden naar andere mensen dan enkel politieke mandatarissen, die zich dagelijks inzetten om goed werk te leveren. En dat kan dan over veel categorieën van de beroepsbevolking gaan.

Het is hier op zijn plaats om dezelfde oproep die ik een jaar geleden heb gedaan te herhalen. Ik roep op tot meer respect in onze samenleving. De VVSG besteedt veel aandacht aan agressie in diverse opleidingen die zij aanbiedt, en dat kan ik alleen maar ondersteunen. Bij het begin van de nieuwe lokale bestuursperiode, dus begin 2019, zal het Agentschap Binnenlands Bestuur samen met de VVSG voorzien in een opleiding voor de lokale mandatarissen. Daarbij zal het aspect omgaan met geweld ook aan bod komen. Het zal natuurlijk niet alleen over dat aspect gaan, maar het wordt wel toegevoegd aan de agenda zodat het daar kan worden besproken. Al dan niet nieuwe lokale mandatarissen kunnen daar dan een beetje een wegwijzer in vinden.

Ik kan en zal dit niet in decreetgevend werk gieten – maar ik denk ook niet dat dat de vraag was – want dat gaat niet. Het gaat vooral over respect hebben voor

elkaar en weten welke grenzen men kan opzoeken en aan welke grens men het best stopt bij het omgaan met sociale media.

De voorzitter: De heer De Loor heeft het woord.

Kurt De Loor (sp.a): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Net als bij het debat vorig jaar tijdens de plenaire vergadering, wordt de vraag opengetrokken. Het is zeker niet de bedoeling om het probleem te beperken tot enkel mandatarissen, maar het debat inderdaad open te trekken naar alle hulpverleners. In dat kader heb ik een aparte vraag om uitleg. Ik wilde die twee groepen een beetje gescheiden houden omdat ik daarover minder informatie ter beschikking heb. Ik zal die vraag met uw goedkeuren, voorzitter, alsnog indienen.

We stellen vast dat het inderdaad net mensen zijn die aan dienst- en hulpverlening doen die het slachtoffer worden van verbaal of fysiek geweld. Dan heb ik het zeker niet alleen over mandatarissen maar ook over maatschappelijk werkers, hulpverleners in de zin van verpleegkundigen, zorgkundigen enzovoort. Het zijn mensen die anderen willen helpen die daar dan het slachtoffer van worden.

Ik ben er mij ook van bewust dat het een heel moeilijke evenwichtsoefening is. Waar kun je op ingrijpen? De dienstverlening en ook de bereikbaarheid mogen er niet onder lijden, ook niet voor mandatarissen. Ik ben een nogal grote voorstander van een lage drempel. Maar, minister, ik ben tevreden dat zowel het Agentschap Binnenlands Bestuur als de VVSG in een opleidingspakket voor nieuwe mandatarissen zal voorzien: 'Hoe omgaan met geweld?'

Ik heb nog een bijkomende vraag. Als ik mij niet vergis, had de VVSG vorig jaar, naar aanleiding van een onderzoek of van een aantal klachten of feiten die aan de oppervlakte kwamen, de suggestie gedaan om een meldpunt voor dergelijke zaken te installeren, ten behoeve van de mandatarissen, om er dan beter mee om te gaan. Hebt u, of heeft het Agentschap Binnenlands Bestuur, weet van de stand van zaken van dat meldpunt?

De voorzitter: De heer Maertens heeft het woord.

Bert Maertens (N-VA): Er is al heel veel gezegd, ik zal het hierbij houden.

De voorzitter: Minister Homans heeft het woord.

Minister Liesbeth Homans: Mijnheer De Loor, dat was een initiatief van de VVSG zelf. U weet dat ik geen toezichthoudende overheid ben van de VVSG, maar ik kan u wel melden dat er nog geen meldpunt is bij de VVSG.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Kurt De Loor aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over het kiesrecht van niet-Belgische kiezers voor de gemeenteraadsverkiezingen van 14 oktober 2018 – 211 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Mercedes Van Volcem

De voorzitter: De heer De Loor heeft het woord.

Kurt De Loor (sp.a): Op 14 oktober 2018 vinden de volgende gemeenteraadsverkiezingen plaats. Ik denk dat heel veel van de collega's die hier aanwezig zijn die datum hopelijk al met rood hebben aangekruist in hun agenda. Voor alle

Belgen geldt de stemplicht, maar ook niet-Belgen die op ons grondgebied verblijven kunnen onder bepaalde voorwaarden stemmen.

Een van die voorwaarden is dat zij zijn ingeschreven als kiezer. Om zich in te schrijven hebben ze waarschijnlijk – als ik mutatis mutandis de regelgeving toepas van 2012 – tijd tot 31 juli 2018. Het lijkt me nuttig om de participatiemogelijkheden voor niet-Belgen aan het lokale democratische leven zoveel mogelijk onder de aandacht te brengen.

In het kader van de gemeenteraadsverkiezingen van 2012 verscheen hierover een omzendbrief. Hierin was opgenomen hoe niet-Belgen zich als kiezer voor de gemeenteraadsverkiezingen konden registreren. Er werd dan ook in bijhorende formulieren voor registratie voorzien.

Minister, komt er opnieuw een omzendbrief waarin de procedure tot registratie is opgenomen? Zo ja, wanneer ongeveer? Zo niet, waarom niet?

Kunnen niet-Belgen zich vanaf nu al registreren als kiezer voor de gemeenteraadsverkiezingen van volgend jaar? En zo ja, kan er gebruik worden gemaakt van de formulieren van 2012 aangezien er nog geen nieuwe versies voorhanden zijn?

Plant u initiatieven om de participatie van niet-Belgen aan de gemeenteraadsverkiezingen te stimuleren? Zo ja, aan welke initiatieven dacht u? Zo niet, waarom niet?

De voorzitter: Minister Homans heeft het woord.

Minister Liesbeth Homans: Mijnheer De Loor, u weet dat het toekennen van het actieve en passieve kiesrecht aan niet-Belgen een bevoegdheid is van de federale overheid, op basis van artikel 8 van de Grondwet.

Ik ga mijn paraplu hier niet opentrekken: ik heb mij geïnformeerd bij mijn federale vrienden. Vanuit die bevoegdheid heeft de federale minister van Binnenlandse Zaken op 4 september 2017 al een brief gestuurd naar de gemeentebesturen waarin hij uitlegt welke de voorwaarden zijn om het kiesrecht te verkrijgen, welke procedures er moeten worden gevolgd, en welke formulieren men moet gebruiken.

De registratie als kiezer voor de lokale verkiezingen is niet gebonden aan de verkiezing van een bepaalde datum. Niet-Belgische burgers die zich in het verleden reeds als kiezer hebben geregistreerd, blijven die hoedanigheid behouden en zullen dus ook voor de volgende lokale verkiezingen worden opgeroepen. Zij moeten zich niet opnieuw laten registreren tenzij ze zich intussen zelf hebben laten schrappen. Dat lijkt me nogal logisch. Niet-Belgische burgers die zich nog niet hebben geregistreerd als kiezer kunnen dat te allen tijde doen. Voor de deelname aan de lokale verkiezingen van 14 oktober 2018 is de uiterste datum 31 juli 2018 omdat de kiezerslijsten worden vastgelegd op 1 augustus 2018.

Voor de registratie moet men nog steeds de modelformulieren gebruiken die zijn vastgesteld bij de verschillende besluiten van 13 januari 2006 van de minister van Binnenlandse Zaken, die ook worden vermeld in de brief van mijn collega Jan Jambon van 4 september 2017 aan de lokale besturen.

Plan ik initiatieven om de participatie van niet-Belgen aan de gemeenteraadsverkiezingen te stimuleren? Mijnheer De Loor, ik ben – los van wat minister Jambon allemaal organiseert of van zijn informatiecampagnes of van de manier waarop hij de mensen toch op een deftige manier informeert – van mening dat de gemeentelijke overheden het best geplaatst zijn om de niet-Belgische inwoners van de gemeenten aan te zetten om aan de lokale verkiezingen deel te nemen en om te bepalen welke initiatieven hiervoor het meest geschikt zijn. Hiervoor kunnen de lokale besturen veel beter dan de keizer-kosteroverheid die daar in Brussel zit,

zelf rekening houden met de plaatselijke situatie en omstandigheden. Dat getuigt van geloof in de lokale besturen en in meer autonomie voor de lokale besturen.

De voorzitter: De heer De Loor heeft het woord.

Kurt De Loor (sp·a): Minister, ik dank u voor uw duidelijke antwoord.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Michel Doomst aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de oorzaken en de gevolgen van de vermindering van de investeringen door de lokale besturen

– 180 (2017-2018)

VRAAG OM UITLEG van Mercedes Van Volcem aan Liesbeth Homans, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over het investeringsritme van de lokale besturen

– 185 (2017-2018)

VRAAG OM UITLEG van Nadia Sminate aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de daling van de investeringen door de lokale besturen

– 212 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Mercedes Van Volcem

De voorzitter: De heer Doomst heeft het woord.

Michel Doomst (CD&V): Uit cijfers van de Vlaamse overheid, de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) en Belfius blijkt dat het investeringsritme van de voorbije jaren lager uitvalt dan in voorgaande jaren. Het is slechts 3,7 procent meer dan vorig jaar. Bij een normale curve zou men dat toch moeten zien stijgen tot 10 of 20 procent. Volgens de VVSG blijken de lokale besturen de voorbije drie jaar al minder geïnvesteerd te hebben, hoewel de lokale besturen toch de motoren zouden moeten zijn van geplande investeringen.

Minister, kunt u de oorzaken van dat dieet een beetje verklaren? Hoe zou u de honger naar investeringen wat kunnen opkrikken? Uit de antwoorden blijkt toch wel dat het logge administratieve werk dat bij uitvoering komt kijken, samen met de complexiteit van de procedures, maakt dat besturen soms zeggen: 'Was ik maar bij moeder thuis gebleven en had ik het maar niet aangepakt.'

Denkt u niet ook dat die twee laatste zaken een deel van de oorzaak zijn waarom het investeringsritme wat hapert?

De voorzitter: Mevrouw Sminate heeft het woord.

Nadia Sminate (N-VA): Voorzitter, bedankt om de vraag even uit te stellen.

Mijn collega heeft de achtergrond al voldoende geschetst. Ik wil nog aan de discussie het onderzoek toevoegen dat het Agentschap Binnenlands Bestuur heeft gevoerd naar de impact die de beleids- en beheerscyclus (BBC) heeft op het budgetteren. Men komt daar tot de conclusie dat gemeenten hun uitgaven, toch zeker de uitgaven waar ze zelf vat op hebben, toch wel enigszins verkeerd ramen.

Ze geven een aantal oorzaken waarom de BBC niet het beoogde effect heeft. De BBC is voor verschillende besturen een leertraject.

Een tweede oorzaak is dat veel gemeenten blijkbaar geen vat hebben op bepaalde uitgaven, zoals de inkomsten uit de personenbelasting en de opcentiemen. Er worden een aantal oorzaken vermeld, maar de gevolgen zijn duidelijk. De gevolgen zijn voor de gemeenten zelf. In de budgetten worden leningen ingeschreven die uiteindelijk niet worden opgenomen. Op die manier wordt de budgettaire marge voor andere doeleinden geblokkeerd.

Minister, in welke mate onderschrijft u de oorzaken voor de daling van de investeringen die we in het artikel in De Tijd hebben gelezen? Vindt u dat de Vlaamse en de lokale beleidsplanning onvoldoende op elkaar zijn afgestemd? Dat is een van de conclusies in het artikel. Zult u laten onderzoeken in welke mate de lokale investeringen door autonome gemeentebedrijven en intergemeentelijke samenwerkingsverbanden worden uitgevoerd? Dit zou ons een beter beeld geven van de investeringen die de lokale besturen rechtstreeks of onrechtstreeks financieren. Volgens het agentschap ramen de gemeenten de investeringen aanzienlijk te hoog. Hierdoor geven de ramingen van de investeringen een zeer onrealistisch beeld. Welke maatregelen zult u nemen om dit te voorkomen?

Mercedes Van Volcem (Open Vld): Minister, ik zal de inleiding van mijn vraag om uitleg niet herhalen, maar u meteen mijn vragen stellen.

Bent u op de hoogte van de cijfers? Hoe verklaart u de cijfers? Het ontbreekt ons aan een volledig zicht op wat de gemeenten doen met behulp van autonome gemeentebedrijven of publiek-private samenwerking. Dit verstoort het beeld enigszins. Zult u deze factor uitklaren, zodat we een zicht op de reële investeringen krijgen?

Welke maatregelen hebt u genomen om de investeringen door de lokale besturen tijdens deze legislatuur op peil te houden? Komen er bijkomende initiatieven? Hebt u overleg gepleegd met andere Vlaamse ministers? Ik hoor soms dat pas kan worden geïnvesteerd zodra alle administraties op een lijn zitten en er een vergunning is. Hoe verklaart u dat een aanzienlijk gedeelte van de geplande investeringen uiteindelijk niet wordt uitgevoerd? Welke signalen van de lokale besturen hebt u ontvangen met betrekking tot administratieve problemen? Zal een soort van taskforce naar heel de Vlaamse Regering kijken en nagaan op welke domeinen er precies iets schort? Hebt u hier zicht op?

De voorzitter: Minister Homans heeft het woord.

Minister Liesbeth Homans: Voorzitter, de eerste bundel vragen betreft de cijfers en de dalende lokale investeringen. Ik vat het kort samen. De lokale overheden gaan over tot voldoende nuttige investeringen. Dit is natuurlijk een belangrijk beleidsmatig aandachtspunt. Signalen dat er te weinig zou worden geïnvesteerd, moeten natuurlijk ernstig worden genomen. Wat het dalend investeringsvolume van de Vlaamse gemeenten betreft, wil ik echter een paar kanttekeningen maken.

Uit de cijfers blijkt dat de stijging van de investeringen beperkt is. Ten opzichte van 2016 gaat het voor 2017 om een stijging met 3,7 procent. De minder uitgesproken piek in 2017 en 2018 is gebaseerd op een studie van Belfius over de originele budgetten voor 2017. Zeker wat de investeringen betreft, moeten de begrotingscijfers echter met een korrel zout worden genomen. Ik kom hier later nog op terug.

Een andere kanttekening is dat alle cijfers op de website van het Agentschap Binnenlands Bestuur publiek worden gemaakt. Door de digitale bezorging van de gegevens van de BBC hebben we veel cijfers van de lokale besturen in Vlaanderen ontvangen. Wat de gemeenten betreft, beschikken we over de BBC-cijfers vanaf 2007. De rekeningen van voor 2014 zijn nog in een ander systeem opgesteld,

maar zijn naar BBC-rekeningen omgezet. Wat de autonome gemeentebedrijven (AGB's), de autonome provinciebedrijven (APB's), de OCMW's en de OCMW-verenigingen betreft, beschikken we over de BBC-cijfers vanaf 2014. Van de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden die een vennootschapsboekhouding voeren, krijgen we de jaarrekeningen niet digitaal doorgestuurd. Hiervan hebben we geen systematische digitale gegevens.

Uit de jaarrekeningen van de Vlaamse gemeenten voor de periode 2007-2010, de eerste vier jaar van de vorige lokale bestuursperiode, blijkt dat de gemeenten iets meer dan 5,7 miljard euro hebben geïnvesteerd. Tijdens de periode 2013-2016, de eerste vier jaar van de huidige lokale bestuursperiode, hebben de gemeenten eveneens iets meer dan 5,7 miljard euro geïnvesteerd. Indien we rekening houden met de inflatie, is er een bescheiden daling. Bovendien is de piek van de investeringen tijdens de vorige bestuursperiode ook slechts in het voorlaatste jaar van de bestuursperiode op gang gekomen. Het gaat dan om 2011 en 2012. Het lijkt erop dat dit ook nu het geval zal zijn.

Vorige week is in de media het bericht verschenen dat de orderboekjes van de aannemingsbedrijven, in tegenstelling tot de voorgaande jaren, voor 2017 zijn volgeboekt. Dit toont aan wat ik net heb verklaard. Ook tijdens de laatste jaren van deze bestuursperiode zullen behoorlijk wat investeringen gebeuren.

Daarnaast mogen we natuurlijk niet vergeten dat het Vlaams lokaal bestuurlijk landschap de voorbije jaren sterk is geëvolueerd. Dit heeft een uitgesproken impact op de identiteit van de lokale investeerders. Het is natuurlijk zeer belangrijk dat heel wat gemeenten belangrijke bevoegdheden met een investeringsimpact aan intergemeentelijke samenwerkingsverbanden hebben overgedragen. Die bevoegdheden vergen investeringen. Hier wordt investeringsgeld aan overgedragen.

Iedereen weet dat ik een absolute voorstander van intergemeentelijke samenwerkingsverbanden ben. Als we de vraag stellen of de lokale besturen nog voldoende investeren, moeten we natuurlijk alle satellieten in rekening brengen die iets met de gemeenten te maken hebben. Ik heb het niet enkel over de media, maar ook over deze commissie. Indien dit niet gebeurt, krijgen we geen fair en nauwkeurig beeld.

Heel wat gemeenten hebben belangrijke investeringsbevoegdheden aan intergemeentelijke samenwerkingsverbanden overgedragen. Zo hebben veel gemeenten, bijvoorbeeld, hun rioleringen in een intergemeentelijk samenwerkingsverband ondergebracht. Het strikt gemeentelijk aandeel, de uitgaven voor rioleringsinvesteringen in het gemeentelijk budget, bedraagt soms maar 20 tot 25 procent. Deze intergemeentelijke samenwerkingsverbanden worden rechtstreeks gefinancierd door de waterafvoerbijdragen en de subsidies van de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM). De gemeenten hebben hier afstand van gedaan, maar er zijn natuurlijk wel investeringen. Die investeringen vallen niet meer rechtstreeks onder een gemeentebestuur, maar onder het intergemeentelijk samenwerkingsverband waar dat gemeentebestuur aan deelneemt. Er zijn nog investeringen.

Een ander voorbeeld is dat veel gemeenten hun afvalbeheer aan een intergemeentelijk samenwerkingsverband hebben overgedragen. De subsidies van de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) gaan rechtstreeks naar de beheerder van een containerpark. In sommige gevallen betalen de gemeenten hun bijdragen aan het intergemeentelijk samenwerkingsverband in de vorm van een werkingsbijdrage, zelfs indien dit geld voor investeringen wordt gebruikt.

We moeten hier de nodige kanttekeningen bij plaatsen. Het betreft allemaal investeringen die niet onder de loutere benaming en definitie vallen van de investeringen die in het onderzoek en in het krantenartikel staan opgesomd. Dit geldt overigens ook voor bepaalde investeringen in politiezones of hulpverleningszones die met werkingsbijdragen van de gemeenten worden betaald.

Wat de investeringen van de lokale besturen betreft, ben ik er absoluut van overtuigd dat we waakzaam moeten blijven. Het gaat om veel meer aspecten, maar zeker ook om de investeringen. Ik heb een poging gedaan om een en ander in perspectief te plaatsen.

We moeten een beetje oppassen met de negatieve berichten die we vorige week hebben gekregen. Ik ben niet de enige die dit zegt. Nadien heeft Belfius ook bepaalde zaken genuanceerd die in de media zijn verschenen. Belfius heeft een aantal zaken aangehaald die ik net ook zeer terecht heb aangehaald.

De volgende bundel vragen heeft betrekking op de oorzaken en op de Vlaamse maatregelen die hier eventueel tegenover staan. Tevens is gevraagd of er veel problemen zijn met administratieve overlast. In het artikel in De Tijd hebben enkele burgemeesters verwezen naar de mogelijke oorzaken van de dalende tendens in de lokale investeringen. Ik heb daarnet al verklaard dat deze dalende tendens moet worden genuanceerd.

Men had het over verschillende redenen. Sommige redenen hadden te maken met de lokale besturen zelf, bijvoorbeeld budgettaire problemen, onvoldoende personeel of onvoldoende bestuurskracht om investeringsdossiers tot een goed einde te brengen, lokale politieke problemen – wat dat ook moge zijn – en andere zouden te maken hebben met procedures. Men sprak van procedures voor inspraak en klachten van buurtbewoners, een te grote rompslomp voor vergunningen en de “administratieve mallempolen” waarbij men impliciet of expliciet verwijst naar Vlaamse regelgeving.

Ik denk dat de Vlaamse Regering de lokale besturen wel degelijk ondersteunt in hun investeringsbeleid, dat ze uiteindelijk wel zelf moeten voeren. We kunnen investeringen doen, maar de lokale besturen moeten zelf de investeringen daadwerkelijk doen.

Wat betreft mijn eigen bevoegdheid Binnenlands Bestuur wil ik toch wijzen op de aanzienlijke groei van de basisfinanciering van de gemeenten door de 3,5 procent groeivoet van het Gemeentefonds. In 2018 zullen we ongeveer aan 2,5 miljard euro zitten wat de totaliteit van het Gemeentefonds betreft. Het is mijn overtuiging dat het instandhouden – en niet alleen bij het Gemeentefonds – van deze groeivoet bijdraagt tot de lokale investeringen. Er is de substantiële vervanging van ‘voorwaardegebonden’ financiering naar basisfinanciering, ik verwijs zeer concreet naar de inkanteling van de zeven sectorale subsidiestromen in het Gemeentefonds. Er is de omvorming van de gescofinanciering tot basisfinanciering. Nog een voorbeeld binnen mijn bevoegdheid is de ondersteuning die we bieden via het ‘projectbureau herbestemming parochiekerken’ voor gemeenten en kerkbesturen die hun niet meer gebruikte parochiekerken geheel of gedeeltelijk willen herbestemmen, maar niet goed weten hoe dit aan te pakken.

Ik hoor verhalen over mogelijke administratieve problemen, maar die kunnen van allerlei aard zijn. Het gaat bijvoorbeeld over problemen met onteigeningen. Het Vlaams Parlement heeft zeer recent een ontwerp van decreet goedgekeurd met nieuwe procedures inzake onteigeningen. Er kunnen problemen zijn met ruimtelijke uitvoeringsplannen, met vergunningen, met de procedures die zijn opgenomen in de wetgeving op de overheidsopdrachten, met de voorwaarden van de administratie ‘onroerend erfgoed’ of voorwaarden met betrekking tot archeologisch onderzoek, met onvoorziene bodemsaneringen of met juridische procedures.

Ik ben ervan overtuigd dat mijn collega’s van de Vlaamse Regering er ieder binnen hun eigen bevoegdheid aan werken om nodeloze procedurestappen te schrappen of te verbeteren. Ik ben er niet alleen van overtuigd, ik weet dat gewoon. Ze staan zeker open voor concrete suggesties vanuit de lokale besturen om verbeteringen aan te brengen. Maar investeringsprojecten, zeker grotere investeringsprojecten,

vergen nu éénmaal onvermijdelijk een zekere tijd én een zekere bestuurskracht van lokale besturen om die tot een goed einde te brengen.

Er waren vragen over het verschil tussen budgetten en realisaties. Dat sluit een beetje aan bij de vorige vragen over de redenen voor de trage investeringen. De bijkomende vragen peilen naar de reden voor de grote verschillen tussen de gemeentelijke budgetten en de eigenlijke realisaties zoals die blijken uit de jaarrekening. Dit is inderdaad een feit, er is een groot verschil tussen beide. Mijn administratie heeft hier onderzoek naar gedaan. Blijkt dat de lokale besturen hun exploitatie-inkomsten en -uitgaven redelijk goed ramen, maar niet hun investeringsuitgaven. De budgetcijfers zijn voorlopig niet echt betrouwbaar wat de investeringen betreft. Het is dan ook gevaarlijk om op basis van budgetcijfers uitspraken te doen over investeringen.

De VVSG heeft hierover samen met het ABB in 2016 een bevraging gedaan bij de gemeenten. Blijkt dat er een viertal redenen kunnen worden aangehaald die het grote verschil kunnen verklaren. Er zijn lokale politieke keuzes – of politiek voluntarisme – en men zet investeringsprojecten in de meerjarenplanning bewust vroeg op de politieke en de budgettaire agenda, ook al beseft men dat het onredelijk en onmogelijk is. In het begin van de legislatuur wordt dat erop gezet omdat men media-aandacht krijgt, de bestuursakkoorden worden ontleed, de nieuwe schepenen en uitvoerende mandatarissen worden ondervraagd. Het is dan leuk om daarmee uit te pakken, maar het is onredelijk. Dat is eigen aan de politiek, maar we moeten daar rekening mee houden.

Datzelfde voluntarisme zou ook bestaan – volgens de enquête van de VVSG – bij de administratieve en technische diensten, die zeker willen zijn dat 'hun' project de realisatie haalt. Een derde reden heeft te maken met de wijze waarop gebudgetteerd wordt. Dit is een belangrijke reden. Om zeker te zijn van voldoende krediet op het einde van het jaar, schrijft men bewust te veel krediet in.

Nochtans is deze oude wijze van budgetteren met de BBC niet meer nodig. In de BBC werkt men niet meer met limitatieve kredieten op detailniveau, maar met investeringsenveloppes. Dit is reeds verschillende keren aan de lokale besturen duidelijk gemaakt, maar oude gewoontes slijten blijkbaar moeizaam.

Na de evaluatie van de BBC die recent is doorgevoerd, zullen we voorstellen om de regels over investeringskredieten nog verder te versoepelen, waardoor deze oude wijze van budgetteren nog minder nodig is. Ik hoop dat dit zal helpen.

Ten slotte zijn er mogelijke vertragingen tijdens de uitvoering zelf, een laatste conclusie uit de enquête van de VVSG en het ABB. Op bepaalde investeringsprojecten zit enige vertraging. Dat gebeurt in elke stad of gemeente.

Ik wil dus binnen mijn bevoegdheden met de BBC-regelgeving de lokale besturen aanzetten tot beter ramen of budgetteren. Mijn administratie maakt hierover ook analyses die ze ter beschikking stelt van de lokale besturen. Dit probleem is ook al aan bod gekomen in nieuwsbrieven, in omzendbrieven en in overlegmomenten met de vertegenwoordigers van de decretale graden. Ik hoop, en verwacht, dat dit de volgende jaren verbetert. Dit geldt zowel voor de raming van de toekomstige investeringsuitgaven als voor de raming van hun financiële behoeftes en leningsontvangsten.

De voorzitter: De heer Doomst heeft het woord.

Michel Doomst (CD&V): Dank u voor uw uitgebreide antwoord, minister.

Men zou kunnen zeggen dat het nu acuut is, aan het einde van de legislatuur, maar dat is geen goede insteek. Men mag nu niet nog rap-rap enkele investeringen doen. Minister, ik heb het gevoel dat daar een chronisch probleem achter zit.

Een investering is altijd een hinkstapsprong. Ik heb de indruk dat de hink tegenover een aantal jaren geleden veel groter is geworden. Dat heeft te maken – denk ik toch – met juridisering, ook met de administratieve lasten die voor de lokale besturen zeer zwaar zijn geworden, ze worden alsmaar zwaarder. Het investeringsklimaat is positief, de rente is nog nooit zo laag geweest. Dit is het moment om het te doen, en toch gaat het trager.

Ik heb het gevoel, zeker met het oog op de volgende legislatuur, dat we daar eens moeten op doorgaan, daar lijken mij toch echt structurele problemen aan de basis te liggen die maken dat men lokaal veel minder vlot investeert dan vroeger. Het is mijn suggestie om daarop door te gaan.

Nadia Sminate (N-VA): Ik dank u voor uw antwoord, minister. Het grote verschil tussen de budgettering van exploitatie en investeringen heeft misschien ook te maken met het feit dat de budgetinvesteringen nu automatisch overgedragen worden naar het volgende jaar. Op het einde van de legislatuur begint dat te cumuleren. Als men dan weet dat de prijzen op het einde van de legislatuur stijgen, wil dat natuurlijk zeggen dat men al in het tweede of derde jaar van de legislatuur al die investeringen zou moeten uitvoeren. Dat is natuurlijk krap voor een nieuwe coalitie om dat allemaal gerealiseerd te krijgen. Een suggestie: misschien is het een oplossing om de legislatuur met een paar jaar te verlengen zodat die acute nood er niet meer is. Dit terzijde.

U hebt aangehaald dat qua investeringen heel veel wordt doorgesluisd naar die intergemeentelijke samenwerkingen en autonome gemeentebedrijven en dat we daar weinig zicht op hebben. Dat komt ook doordat zij niet gebonden zijn aan dat budgetteren met de BBC.

De vraag is natuurlijk of we niet kunnen overwegen om die organisaties ook te laten onderwerpen aan de BBC. Uiteindelijk is de BBC toch ingevoerd om accurater te budgetteren en meer te laten afhangen van het beleid. Waarom laten we de intergemeentelijke samenwerking niet op dezelfde manier werken als de lokale besturen?

Mercedes Van Volcem (Open Vld): Minister, u spreekt over de BBC, maar ik denk dat nog slechts weinig mensen de begroting van de steden en gemeenten gemakkelijk kunnen lezen. Er is toch dringend nood aan enige transparantie en ook aan verduidelijking. Vroeger kon je gemakkelijk zien wat er werd begroot en of men iets wel of niet uitvoerde. Nu zit je met algemene enveloppes, maar de democratische controle blijft toch wat in gebreke omdat je niet meer kunt controleren en omdat dat ook niet meer is vertaald in de begroting.

Er zijn weinig investeringen, maar anderzijds is er toch ook veel onderbenutting van kredieten. Men hoopte in het begin een goedgekeurde begroting en de BBC te krijgen, maar ieder jaar wordt er doorgeschoven, en dan zie je soms dat de helft van wat is begroot, niet werd benut. Dat moet toch eens in kaart worden gebracht. Ook voor de oppositie is het heel moeilijk om de begroting te lezen, want het is niet transparant en het is heel moeilijk om de democratische controle te doen. Dat kan niet de bedoeling zijn.

De BBC en de regelgeving zouden er juist moeten voor zorgen dat er meer transparantie is, dat het duidelijk is wat je plant en wat je doet en wat niet. Ik begrijp wel dat je niet alles in detail kunt zeggen, maar je moet toch kunnen zeggen waar er verschuivingen zijn en waar je dingen realiseert en niet realiseert. Ik ken er nu wel veel van, maar dit gaat ook mijn petje te boven. Dat kan toch niet de bedoeling zijn.

Ingrid Pira (Groen): Minister, ik vind het nieuws van de lokale investeringen die verminderen, verontrustend. Het belang van de overheidsinvesteringen, niet alleen voor het welbevinden van de besturen, maar ook voor de werkgelegenheid en de

economie, en het feit dat de lokale besturen het leeuwenaandeel hebben in de overheidsinvesteringen, duidt toch op het extreme belang van de lokale investeringen.

Minister, ik heb geluisterd naar uw uitleg en alles klinkt aannemelijk. Het zou dit kunnen zijn en het zou dat kunnen zijn, maar de dingen moeten nog verder worden onderzocht, zeker waar het gaat over de Vlaamse lokale beleidsplanning, de BBC, omdat dat nog maar in de kinderschoenen staat. De intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, oké.

Het is van extreem belang dat we zicht krijgen op de vraag waarom de lokale investeringen zijn verminderd. Het kan zijn dat het maar een tijdelijk dipje is, maar het kan ook zijn dat het een trend is. Daarvoor heeft de VVSG al langer gewaarschuwd. Aan het begin van de legislatuur heeft de VVSG gezegd dat de meerjarenplanning en de vele besturen die zich vormden, moeilijk is verlopen. We wisten dat we zowel federaal als Vlaams voor een saneringsoperatie stonden. De VVSG heeft herhaaldelijk gewaarschuwd voor het op niveau houden van de dienstverlening en de lokale investeringen.

Als we zien dat er een federale taxshift is beslist met een impact op de lokale besturen, als we zien dat de werkloosheid in de tijd is beperkt, wat dan weer een effect heeft op de sociale bijstand en op wat de OCMW's moeten uitkeren, de besparingen die ze zelf invoerden door de compensatie voor de belastingvrijstelling op materieel en outillage niet meer uit te keren, als we zien dat al die maatregelen die de federale en de Vlaamse overheid hebben genomen een zware impact hebben op de gemeenten – ik vind dat niet uit, velen hebben het gezegd –, dan zou ik graag willen dat dat mee in rekening wordt genomen.

Minister, heel de opsomming die u hebt gemaakt, van de BBC over intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, tot te weinig bestuurskracht of het overgedragen afvalbeheer, alle maatregelen die zijn genomen in de loop van deze legislatuur, zowel op het federale als het Vlaamse niveau, met een zware impact op de gemeenten, moeten worden meegenomen in de analyse van waarom de lokale investeringen zijn verminderd.

De voorzitter: Minister Homans heeft het woord.

Minister Liesbeth Homans: Mevrouw Pira, uw laatste opmerking is echt wel kort door de bocht. We zitten hier in het Vlaams Parlement. Als u vragen hebt over de federale verantwoordelijkheden, dan moet u die daar stellen. Maar als u durft te beweren dat deze Vlaamse Regering ervoor heeft gezorgd dat de Vlaamse lokale besturen minder geld hebben, dan liegt u. Ze hebben van deze regering, van om het even welke minister alleen maar extra geld gekregen.

De andere collega's kan ik geruststellen dat we dit zullen blijven opvolgen in nauw overleg met de VVSG en de administratie. Wat de BBC zelf betreft, ben ik het eens met mevrouw Van Volcem die zei dat het ingewikkeld is om te lezen. Ja, dat klopt, maar ik heb goed nieuws: in het decreet Lokaal Bestuur is er ook voor gezorgd dat de rapporten in het kader van de BBC veel eenvoudiger worden zodat men concrete acties veel beter zal kunnen opvolgen. Nu moet je al een wonder zijn om heel dat BBC-kluwen te kunnen doorgraven. We hebben er dus voor gezorgd dat die rapporten eenvoudiger zijn, dat de gemeenteraadsleden die ook gemakkelijker kunnen lezen, dat het niet meer zozeer gaat over details, maar echte lijnen zodat men weet over welke acties het gaat, en dat men tegelijk ook kan opvolgen in welk stadium een bepaalde actie zich bevindt. Dat is goed nieuws, toch?

De voorzitter: Ja, dat is goed nieuws.

De heer Doornst heeft het woord.

Michel Doomst (CD&V): Ik heb al enkele keren zes jaar vooruit moeten kijken. Ik vond toch wel dat we dat met de BBC niet zo slecht hebben gedaan. Het heeft ons toch echt voor de eerste keer planmatig doen vooruitkijken. Maar we hebben ook nood aan een BUC, een beleids- en uitvoeringscontrole. Daar heb ik wat problemen mee. Hoe voer je nu uit? Daar moeten we kijken of we niet een aantal knipperlichten kunnen invoeren. Al bij al is de BBC de goede richting. Met wat aanpassingen zorgen we er toch voor dat we doen wat we moeten doen, onze investeringen plannen, en dat we niet het laatste jaar ineens alle vrachtwagens moeten laten buitenrijden. Dat zou toch de bedoeling moeten zijn.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.